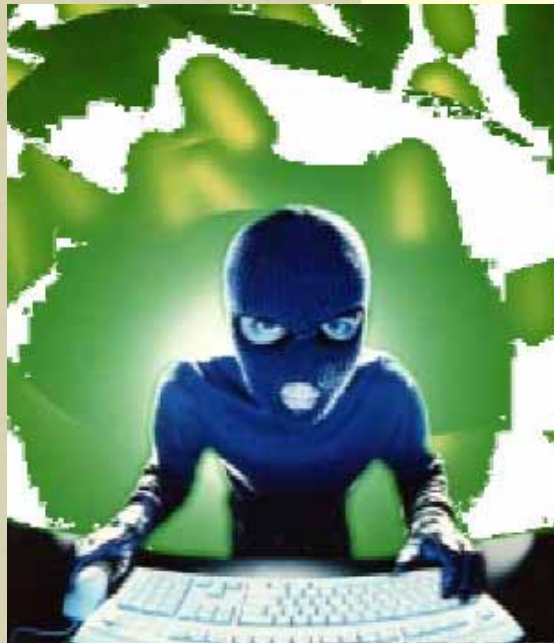

IT-student, gå inn i din tid!

Internett — et skjulested for pedofile?
Seminar ved seksjon for informatikk, Høgskolen i Nesna,
24. september 2003

Per A. Godejord (Red)

Pris Kr. 185,-
ISBN 82-7569-066-8
ISSN 0805-3154

Abstract

This pamphlet is a collection of the lectures given at the seminar, “Internet – a hiding ground for pedophiles”. The participants were:

- Elizabeth Skogrand from Save the Children Norway
- Håvard Aksnes, senior investigator at the National Crime Squad, Norway
- Astri Aas-Hansen, lawyer from the Law firm Elden
- Elza Dunkels, Assistant professor at University of Umeå, Sweden
- Jan-Ove Sævik, Telenor Private Internet Services
- 3de year Bachelor students, computer science, Nesna University College

The lectures ranged from a short introduction to the field by Elizabeth Skogrand, how the police investigate cases of child porn by Håvard Aksnes, questions concerning the law by Astri Aas-Hansen, how kids and teenagers use the Internet by Elza Dunkels, a project by Telenor on how to make chatting safe for children and three topics concerning chat, MMS and Internet filters by our 3de year Bachelor students in computer science. The lectures were mostly presentet as Power Point and are formatted into Word documents for this pamphlet with out any other form of editing.

Prolog.....	4
Innledning	5
Gå inn i din tid!	7
Redd Barna	11
KRIPOS	17
Advokat Astri Aas-Hansen, advokatfirmaet Elden DA	52
Elza Dunkels, Universitetet i Umeå	61
Vad gör de på nätet?.....	61
Mohammed och Daniel.....	61
Johanna	63
Frida	64
Här lever våra barn.....	65
Enkelhet	66
Anonymitet	66
Gamla bekanta.....	67
Vad är då nätkulturer?.....	67
Jan-Ove Sævik, Telenor Privat	68
Barn og chat, av Studentgruppe Alpha	103
Innledning	103
Rapport for testing av chatteprogram	104
Jippi	104
Screenshots av jippi	105
mIRC	106
Screenshot av mIRC	108
SOL chat	109
Screenshot av sol.no/chat.....	110
POPIT.....	111
Screenshot av popit.no	113
Dagbladet snakk.....	114
Screenshot av dagbladet chat	115
MSN Messenger.....	116
Screenshot av msn	117
Forslag til løsning	122
Oppsummering.....	123
Bruk av nettfiltre, av Studentgruppe Bravo	124
Bruk av MMS, av Studentgruppe Charlie	148
Epilog.....	168

Prolog

- **Internettbrukere:**
 - 1992: rundt 300.000
 - 2001: over 200 millioner
 - 2005: antall brukere passerer en milliard
- **Pornografiske websider:**
 - 260 millioner pornosider på Internett
- **Tips om barnepornografi:**
 - 7000 tips til Redd Barnas tipslinje i 2000
 - 50 til 100 e-poster til Redd Barnas tipslinje i uken
- **Distribusjon av barnepornografi:**
 - 90% av all barnepornografi distribueres via Internett
- **Barn og unge på nett:**
 - Ca. 35% av den norske befolkningen bruker Internett
 - 2000: 50% av unge mellom 9 – 15 år er på nettet i løpet av en gjennomsnittsdag
 - Pc hjemme: nesten alle unge mellom 9 og 24 år
 - Overgripere benytter seg av nettet til å komme i kontakt med barn
- **Seksuelle overgrep:**
 - 5% av norske barn er utsatt for gjentatte og grove overgrep

Innledning

Som en del av Forskningsdagene 2003, holdt IT-seksjonen onsdag 24. september forelesningsseminar om overgrep mot barn på Internett. Arrangementet var en del av det forpliktende samarbeidet høyskolen har inngått med Redd Barna. Justisminister Odd Einar Dørum var invitert til å åpne seminaret, men hans kontor ringte 23. september og beklaget at han desverre ikke kunne komme.

Følgende forelesninger ble holdt:

Elizabeth Skogrand, leder av Children@Risk, Redd Barna, åpnet seminaret.

Håvard Aksnes, politifaglig rådgiver Avsnitt for seksualisert vold, Kripos, orienterte om politiets arbeid og arbeidsmetoder, og viste en del eksempler på materialet som distribueres via nettet.

Astri Aas-Hansen, advokat, Advokatfirmaet Elden, har skrevet en rapport for Redd Barna om rettspraksis rundt barnepornografi på Internett. Hun orienterte om dette, m.a. om straffeutmåling.

Elza Dunkels, IML – Institut för interaktiva medier och lärande, Umeå Universitet, forsker omkring ungdomskulturer på Internett. Hun viste eksempler på hvordan barn gjennom sin internettbruk kan utsette seg selv for overgrep, men også eksempler på hvordan mindreårige selv treffer tiltak mot slike overgrep.

Jan-Ove Sævik, Telenor Privat, Internett tjenester, om Telenor sine tiltak for å beskytte barn som bruker Internett.

Studentene ved tredjeåret på Informatikkstudiet la fram resultatene av sine prosjekter. Disse var utført etter oppdrag fra Redd Barna og en del av våre forpliktelser i samarbeid med Redd Barna. Oppgavene var obligatorisk del av faget Samfunnsinformatikk på 3.året på Bachelorstudiet.

Astri Bjørkmo, Rami Aboud Skonseng, Dag-Werner Hansen og Jahn Ove Lillegård hadde evaluert forskjellige chattetilbud, og vurdert disse i forhold til i hvilken grad de gir barn og unge tilfredsstillende beskyttelse. Pål Bakkejord, Torbjørn Nilsen, Tommy Solvold og Sven-Christian Valnes hadde vurdert forskjellige filtre, så som CyberPatrol, NetNanny og det innebygde filteret i Internet Explorer.

Jo-Andre Karlberg, Alice Birgitte Holthe Nilsen og Dan Hanssen hadde sett nærmere på den nye MMS-teknologien, og hva den kan ha og bety for overgriperes mulighet til dels å ta bilder av barn og dels til å kartlegge barn for en senere bortføring.

HiNe har copyright på alle foredragene, og de vil bli gitt ut i vår lokale skriftserie.

Arrangementet, som var meget vellykket, trakk tilhørere fra miljøet utenfor skolen, for eksempel Helgeland Politidistrikt og biblioteket, og fikk solid mediedekning, bla.a. førsteside i Rana Blad torsdag 25.september. Dette har bidratt til å markere høgskolen, IT-seksjonen og studiested Mo på en meget positiv måte. På det meste var det 73 tilhørere i auditoriet i Mo i Rana.

Seminaret kan bli starten på et konkret faglig samarbeid mellom IT-seksjonen og Institut för interaktiva medier och lärande, Umeå Universitet.

Per A. Godejord som klassestyrer på Bachelorstudiets 3.år og faglærer på IN907 Samfunnsinformatikk, har tatt initiativet til seminaret, og det er han, godt assistert av Hanne Reistad, som har stått for gjennomføringen.

Per Ulrik Arntsen
-seksjonsleder-
Seksjon for Informatikk
HiNe, avd. Mo i Rana

Gå inn i din tid!

Av førstelektor Per A. Godejord, HiNe

Kringsatt av fiender,
Gå inn i din tid!
Under en blodig storm –
Vi deg til strid!

Disse linjene fra Nordal Griegs dikt "Til ungdommen" fra 1936 danner en innholdsmessig ramme rundt undervisningsprosjektet "Gå inn i din tid!". Og med et tema så alvorlig som overgrep mot barn, og distribusjon av billedmateriale av slike overgrep på Internett, så passer det også å sitere noen linjer av Arnulf Øverland:

Du må ikke sitte trygt i ditt hjem
Og si: Det er så sørgelig, stakkars dem!
Du må ikke tåle så inderlig vel
Den urett som ikke rammer deg selv!
Jeg roper med siste pust av min stemme
Du har ikke lov å gå der og glemme!

"Det er så sørgelig, stakkars dem!" er vel kanskje det vi aller helst vil nøye oss med. En kjapp ettertanke etter å ha lest en eller annen overfladisk artikkel i Dagbladet og så videre til andre og nærere ting. For dette er jo ikke noe som angår oss. Eller er det kanskje det?

Forfatteren, advokaten og forkjemperen for barns rettigheter, Andrew Vachss, sier det slik i en av sine artikler om det han hevder er menneskehetens mest fundamentale feil:

"And this is a failure so fundamental, so critical, that our long-term survival is at stake. Ultimately, it poses a greater threat than war, poverty, hunger, crime, racism and tribalism — even of the genocidal variety — combined.

That fundamental failure is this: We are not protecting and preserving our own. Our notion of the human "family" as the safeguard of our species has not evolved. Instead, it has gone in the opposite direction — it has devolved.

It has devolved to the extent that we tolerate unprotective, even abusive parents. It has devolved to the extent that we tolerate predators within a child's circle of trust — in schools, in clubs, within religious organizations."

Hvorvidt Andrew Vachss har rett i sin påstand om at vi som samfunn virkelig har feilet så katastrofalt, er ikke et tema for dette heftet eller dette prosjektet. Men det understreker på en utmerket måte at overgrep mot barn er noe som i alle høyeste grad angår hele samfunnet. Og samfunnet er tross allt oss — du og jeg.

”Gå inn i din tid!” er et undervisningsprosjekt ved vårt tredjeår i Informatikk (Bachelorstudiet) som bunner i en overbevisning om at IT-studenter må læres opp til å ha et fokus ikke bare på det tekniske, men også på det menneskelige. Prosjektet er en del av kurset Samfunnsinformatikk II (IN907).

Hva er så Samfunnsinformatikk? Samfunnsinformatikk er det fagområdet som arbeider med samspillet mellom informasjonsteknologi og det sosiale liv. Men hvordan bevisstgjør vi IT-studenter på samfunnsinformatiske problemstillinger?

Tidligere har faget samfunnsinformatikk for mange vært noe fjernt og over-akademisk. Til høstsemesteret 2003 utformet jeg en ny fagplan som i større grad knytter samfunnsinformatiske problemstillinger tettere opp til både den virkelighet som studentene opplever gjennom kurset IN301 Prosjektstyring og systemforvaltning og IN302 Prosjektoppgaven (INPRO), og den virkelighet de vil møte ute som IT-konsulenter.

Samtidig som organisasjonsteori forklares med eksempler fra mine egne erfaringer som IT-sjef, IKT og juss ved enkle case og beslag og sikring av datamaskiner, må studentenes etiske bevissthet styrkes gjennom tema som fenger dem. Et slikt tema er kampen mot barnepornografi på Internett, og den 12.mars 2003 ble Høgskolen i Nesna, ved sin seksjon for informatikk, første og eneste høgskole som har en intensjonsavtale om tett samarbeid med Redd Barna om dette tema.

Den nye fagplanen for Samfunnsinformatikk II består av tre søyler — Juss, Organisasjonsteori og Teknologisk utvikling. Hovedvekten er lagt på juss og organisasjonsteori, og det er hele tiden det faktum at studentene er informatikkstudenter som danner basis for vinklingen av de ulike tema. Studentene vil jobbe med ulike case innenfor tema som beslag og sikring av elektroniske bevis, introduksjon av informasjonsteknologi i en virksomhet og de ulike oppgaver som berører en IT-drift i en organisasjon.

Etikk har tidligere vært et viktig element i samfunnsinformatikk, og da gjerne dels i form av teori rundt hva etikk er, og dels med ulike case rundt hacking og piratkopiering. Mange vil mene at etikk er et av de viktigste tema innenfor det å utdanne teknologer, og kanskje kan det derfor synes rart at dette da ikke ha en egen søyle i faget. Men tanken min var at etikk er så viktig at det ikke er nok med en søyle, men det må ha et eget prosjekt integrert i undervisningen. Og da helst med et tema som både kan engasjere studentene og trekkes inn i flere av de deltema som utgjør samfunnsinformatikk.

”We must take the abuse of a child as an offense against (and threat to) our survival”, sier Andrew Vachss. ”IT-student, gå inn i din tid!”, sier vi ved HiNes seksjon for informatikk og håper at dette prosjektet vil gi oss teknologer med et klart syn på viktigheten av å sette mennesket foran teknologien, og med et brennende ønske om å bruke sine IT-kunnskaper til å bekjempe at overgrep mot barn spres som salgsvare på Internett.

"Internett - skjulested for pedofile?"

FORELESNINGSEMINAR OM BARNEPORNO PÅ INTERNETT, 24. SEPTEMBER 2003

PROGRAM

Start: Klokken 1200
Sted: Auditoriet, HOK-bygget, Studiested Mo i Rana

Kl.

1200 - 1230: <http://ithuset.hinesna.no/ForeslesningNesna280803.pdf>

1240 - 1310: [Håvard Aksnes, politifaglig rådgiver Avsnitt for seksualisert vold, Kripas](#)

1330 - 1410 Lunsj

1430 - 1500: [Astri Aas-Hansen, advokatfullmektig](#)

1510 - 1540: [Elza Dunkels, IML - Inst for interaktiva medier och lärande Umeå Universitet](#)

1545 - 1600: Kaffe og kake i kantina

1605 - 1635: [Jan-Ove Sævik, Telenor Privat, Internett tjenester](#)

1640 - 1745: Studentene ved tredjeåret Informatikk (Bachelor):

- [Studentgruppe Alpha](#)
- [Studentgruppe Bravo](#)
- [Studentgruppe Charlie](#)

Overnattingsmuligheter:

Comfort Hotell Ole Tobias,
Thora Meyersgt. 2, pb. 1297 Sentrum - 8602 Mo i Rana.
Tlf. 75 15 77 77, Fax 75 15 77 78, e-post: hotell@ole-tobias.no

Meyergården Hotell
Fr. Nansensgate 28, 8622 Mo i Rana
Tlf: 75 13 40 00, Fax: 75 13 40 01
E-mail: meyergarden@meyergarden.no

Redd Barna

Elizabeth Skogrand, prosjektleder for Children@Risk hos Redd Barna, åpner seminaret med en kort gjennomgang av problemområdet

Lysbilde 1

Lysbilde 2

90% av all
barnepornografi
distribueres via
Internett

The slide features a header with the Redd Barna logo on the left and a collage of three images on the right: a yellow background with a hand, a purple background with a woman's face, and a blue background with a person. The main content area contains the text '90% av all barnepornografi distribueres via Internett' and a photograph of a server rack. A solid red bar runs along the bottom edge of the slide.

Lysbilde 3

Lysbilde 4

Redd Barna

Internett – et skjulested for pedofile?

1200 - 1230: Åpningsforelesning ved Elizabeth Skogrand, leder av Redd Barnas arbeid mot seksuelle overgrep mot barn på Internett

1240 - 1310: Håvard Aksnes, politifaglig rådgiver Avsnitt for seksualisert vold, Kripas

1330 - 1410 Lunsj

1430 - 1500: Astri Aas-Hansen, advokat

1510 - 1540: Elza Dunkels, IML - Inst för interaktiva medier och lärande Umeå Universitet

1545 - 1600: Kaffe og kake

1605 - 1635: Jan-Ove Sævik, Telenor Privat, Internett-tjenester

1640 - 1745: Studentene ved tredjeåret Informatikk (Bachelor)

Lysbilde 5

Er det hennes tur i dag?

Lysbilde 6

Hvorfor øker barnepornografi på nettet?

Økende tilbud og etterspørsel

- Stadig flere - og nyskjerrige - Internettbrukere
- Lite kobling mellom seksuelle overgrep og barnepornografi
- Kommersielle og kriminelle interesser

Mangelfull lovgivning og utilstrekkelige ressurser

- Lave strafferammer og liten fare for å bli tatt
- Behov for bedre etterforskningskapasitet og mer etterretning

Liten ansvarliggjøring av Internettbransjen

- Liten effekt av self-regulation
- Enkelt å betale med kredittkort for barnepornografi

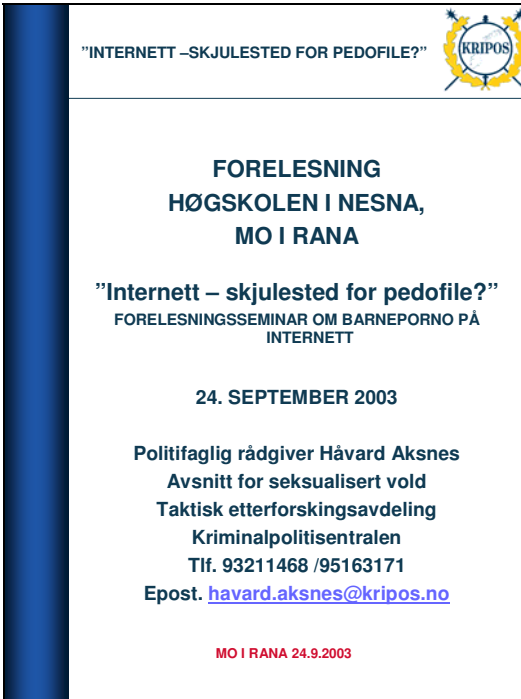
Barn uten tilsyn og veiledning på nett

- Foreldre med liten kunnskap og tilstedeværelse
- Lekegrind for overgripere

KRIPOS

Håvard Aksnes, politifaglig rådgiver Avsnitt for seksualisert vold, Kripos, orienterer her om politiets arbeid og arbeidsmetoder, og viser en del eksempler på det materialet som distribueres via Internett. Mesteparten av bildematerialet er sensurert vekk, i samråd med Håvard Aksnes, i denne utgivelsen. Årsaken er et ønske om ikke å unødige spre overgrepssbilder.

Lysbilde 1

"INTERNETT – SKJULESTED FOR PEDOFILER?"

**FORELESNING
HØGSKOLEN I NESNA,
MO I RANA**

"Internett – skjulested for pedofile?"
FORELESNINGSEMINAR OM BARNEPORNO PÅ
INTERNETT

24. SEPTEMBER 2003

Politifaglig rådgiver Håvard Aksnes
Avsnitt for seksualisert vold
Taktisk etterforskningsavdeling
Kriminalpolitisenralen
Tlf. 93211468 /95163171
Epost. havard.aksnes@kripos.no

MO I RANA 24.9.2003

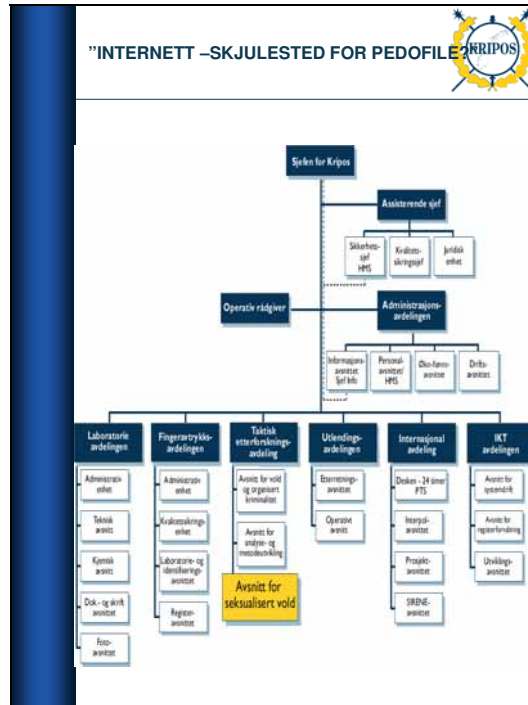
Lysbilde 2

"INTERNETT –SKJULESTED FOR PEDOFILER?"

- **DISPOSISJON:**
 - ✓ Egen bakgrunn
 - ✓ Politiets etterforskning generelt, og roller ved etterforskning av seksuelle overgrepssaker
 - ✓ SO-saker / "den skjulte kriminaliteten" / barnepornografi på Internett
 - ✓ Hva / hvem er pedofile?
 - ✓ Hva er barnepornografi?
 - ✓ Overgripere og pedofile på Internett
 - ✓ Hvordan politiet arbeider med dette

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 3

Lysbilde 4

"INTERNETT –SKJULESTED FOR PEDOFILER?"

- ETABLERT HØSTEN 1994
- STYRKET FEB. 2002 GJENNOM STORTINGETS VEDTAK OM "BARNE-KRIPOS"
- SAKSTYPER:
 - ✓ Drap og andre grove voldssaker med klart sedelighetsmotiv
 - ✓ Seksuelle overgrepssaker – inkludert kriminaletterretning
 - ✓ Tipsmottak
 - ✓ Andre typer overgrep mot barn
 - ✓ Familievold
 - ✓ Helsesaker
 - ✓ Barmhjertighetsdrap
 - ✓ Plutselig, uventet spedbarnsdød
 - ✓ Savnede barn (under 16 år)
 - ✓ Rasistiske ytringer på Internett
 - ✓ Pr. 16.3.02 – 20 årsverk – hvorav 16 øremerket SO/Internett

MO I RANA 24.9.2003

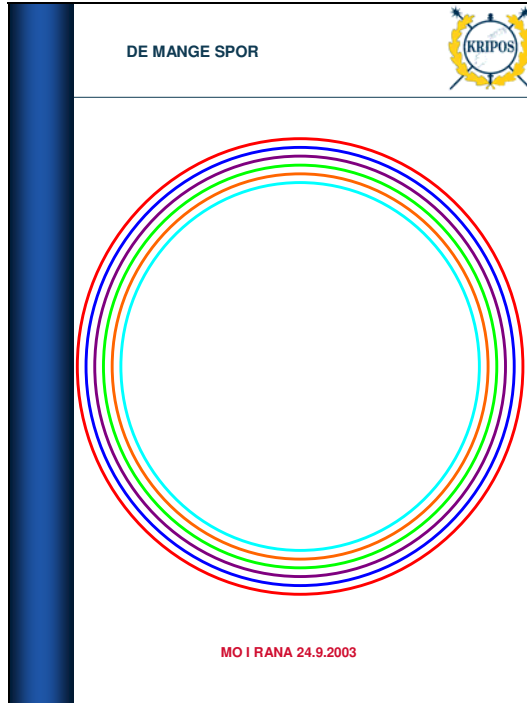
Lysbilde 5

	<p>DE MANGE SPOR</p>
	<ul style="list-style-type: none">• Behandling• Barnevern• Etterforskning / rettsvesenet• De nærmeste• Osv. <p data-bbox="746 1025 884 1048">MO I RANA 24.9.2003</p>

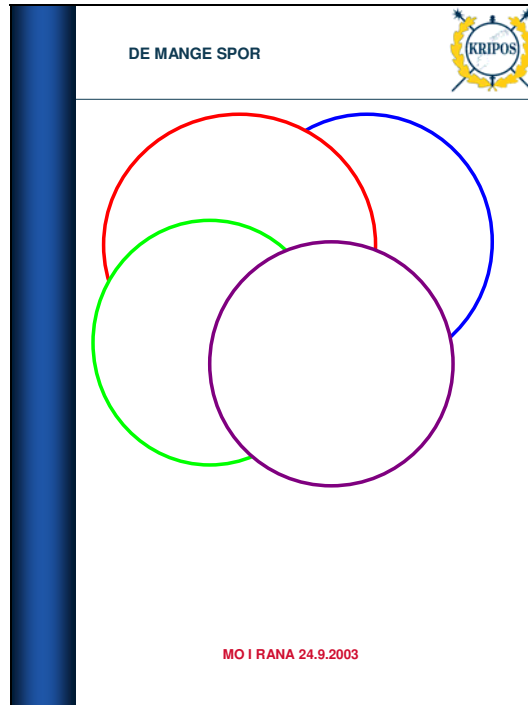
Lysbilde 6

Lysbilde 7

Lysbilde 8

Lysbilde 9

OM POLITIETS ETTERFORSKING

- Formålet med politiets etterforskning av alle saker:
- straffeprosessloven §224:
 - ✓ etterforskning foretas når det som følge av anmeldelse eller andre omstendigheter er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger straffbart forhold som forfølges av det offentlige
- straffeprosessloven §226:
 - ✓ formålet med etterforskningen er å skaffe til veie de nødvendige opplysninger for
 - å avgjøre *spørsmålet om tiltale*
 - å tjene som forberedelse for rettens *behandling av spørsmålet om straffskyld og eventuelt spørsmålet om fastsettelse av reaksjon og*
 - å fullbyrde *straff og andre reaksjoner*
 - ✓ **er en bestemt person mistenkt, skal etterforskningen søke å klarlegge både det som taler mot ham og det som taler til fordel for ham**
 - ✓ etterforskningen skal gjennomføres så raskt som mulig og slik at ingen unødig utsettes for mistanke eller ulempe
MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 10

ETTERFORSKINGEN

- Etterforskingen skal m.a.o. avklare følgende (i prioritert rekkefølge):
- **OM** noe har skjedd
- **HVA** som eventuelt har skjedd
- **HVEM** som har gjort det
- **HVORFOR** det har skjedd

- "kartlegge terrenget **FØR** tegner kartet"

- påtalemyndigheten har bevisbyrden

- prinsippet om at enhver rimelig tvil skal komme den mistenkte / tiltalte til gode

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 11

Lysbilde 12

"DEN SKJULTE KRIMINALITETEN"

- Den "skjulte" og ofte "ikke-anmeldte" kriminaliteten på SO-området:
 - ✓ barnepornografi på og utenom Internett
 - ✓ barneprostitusjon
 - ✓ barne-sexturisme
 - ✓ handel med barn
 - ✓ pedofiles bruk av Internett
 - **komme i kontakt med hverandre - utveksle info.**
 - **distribuere pornografisk materiale**
 - **komme i kontakt med barn**
 - **barn "tilbyr" seksuelle tjenester**
 - ✓ organiserte, pedofile nettverk
 - **(virtuelle / reelle)**

MO I RANA 24.9.2003

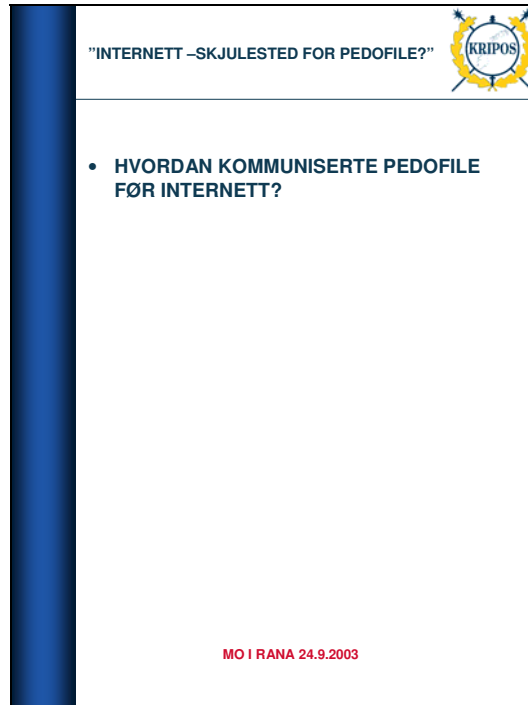
Lysbilde 13

"INTERNETT –SKJULESTED FOR PEDOFIL?"

- HVA/HVEM ER EN PEDOFIL??
- IKKE ALLE OVERGRIPERE ER PEDOFIL
- OG
- ALLE PEDOFIL ER HELLER IKKE OVERGRIPERE
- MANGE FORMER FOR PEDOFIL AKTIVITET ER IKKE ULOVLIG/KRIMINELL

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 14

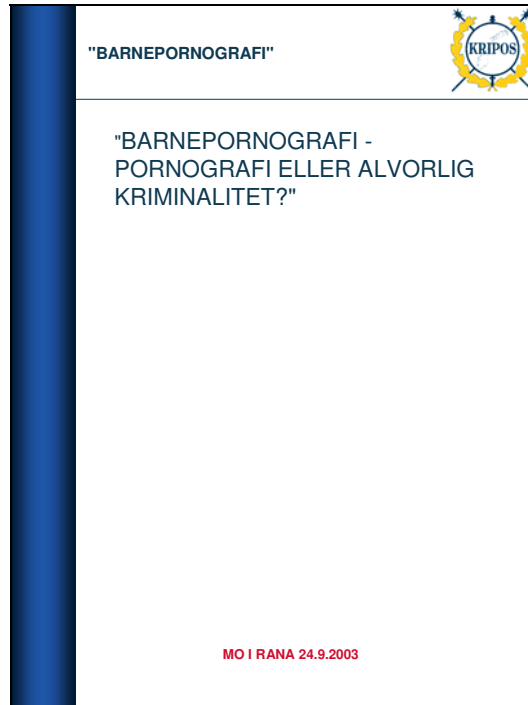
"INTERNETT -SKJULESTED FOR PEDOFILER?"

- HVORDAN KOMMUNISERTE PEDOFILER FØR INTERNETT?

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 15

Lysbilde 16

Barnepornografi

§ 204. Den som

- a) utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,
- b) innfører pornografi med sikte på utbredelse,
- c) overlater pornografi til personer under 18 år,
- d) produserer, innfører, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag gjør seg kjent med barnepornografi,
- e) holder offentlig foredrag eller istandbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold, eller
- f) forleder noen under 18 år til å la seg avbilde som ledd i kommersiell fremstilling av rørlige og urørlige bilder med seksuelt innhold, eller produserer slike fremstillinger hvor noen under 18 år er avbildet,

straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslige skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrædende, herunder kjønnslige skildringer hvor det gjøres bruk av barn, lik, dyr, vold og tvang. Med barnepornografi menes kjønnslige skildringer i rørlige og urørlige bilder hvor det **gjøres bruk av barn**, noen som må regnes som barn eller noen som er fremstilt som barn. Som pornografi regnes ikke kjønnslige skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd a til f, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innhaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i denne paragrafen.

Paragrafen gjelder ikke for film eller videogram som Statens filmtilsyn ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 18

Barnepornografi

NOU 1997:23 s. 72:

- "Rene nakenbilder rammes i utgangspunktet ikke. Avgjørende er om fremstillingen er egnet til å gi seksuelle assosiasjoner".

s. 82:

- "(det er) ikke et vilkår.... At barnet er involvert i åpenbare seksuelle situasjoner eller at barnet kan sies å ha deltatt i en seksuell situasjon ved avbildningen. Det avgjørende bør være om barnet er brukt på en måte som er egnet til å gi seksuelle assosiasjoner."

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 19

"BARNEPORNOGRAFI"

- Hva er barnepornografi:
- Dokumentasjon av et seksuelt overgrep, ofte med strafferamme inntil 21 år - med opplysninger om offer, gjerningsperson og åsted
 - ✓ Noe så sjeldent som et fotografi, eller film, av den straffbare handling
 - ✓ Gir oss store muligheter i etterforskingen

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 20

"BARNEPORNOGRAFI"

- Strl. §195:
- "Den som har seksuell omgang med barn under 14 år, straffes med fengsel inntil 10 år. Dersom den seksuelle omgangen var samleie, er straffen fengsel i minst 2 år.
- Fengsel i inntil 21 år kan idømmes dersom
 - ✓ handlingen er begått av flere i fellesskap
 - ✓ handlingen er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte
 - ✓ handlingen er foretatt overfor barn under 10 år og det har skjedd gjentatte overgrep
 - ✓ den skyldige tidligere har vært straffet etter denne bestemmelsen eller etter §192, eller
 - ✓ fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på legeme eller helse.....

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 21

"BARNEPORNOGRAFI"

- strl. §12:
- For så vidt ikke annet er bestemt, får norsk straffelov anvendelse på handlinger som er foretatt
- nr. 3:
- i utlandet av norsk statsborger eller noen i Norge hjemmehørende person når handlingen
- a)
- hører blant de som omhandles i denne lov.... §§...192 til 195, 197 til 199, 202, 203
.....

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 22

"SAKER STARTER I DET SMÅ.."

- VÅR PRIORITERING:
- identifisere offer, gjerningsperson og åsted, og gjennom dette:
 - ✓ stanse pågående overgrep
 - ✓ forebygge kommende/nye overgrep
 - ✓ oppklare begåtte overgrep
- Selve befatningen (besittelsen / distribusjonen)
- Identifisere medvirkere og nettverk (produsenter / distribusjonsnett / "brukere")
- fjerne evt. ulovlig materiale fra nettet og begrense muligheten til å finne eller komme over dette

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 23

"SAKER STARTER I DET SMÅ.."

- VÅR TILNÆRMING:
 - etablere "null-toleranse" når det gjelder befatning med barnepornografisk materiale og seksuelle overgrep som involverer barn
 - etterforske selve den ulovlige befatningen
 - etterforske det dokumenterte overgrepet med tanke på opplysninger om offer, gjerningsperson og åsted
 - etterforske besitteren, eller den som på annen måte befatter seg med materialet, med tanke på mulige overgrep fra vedkommendes side
 - man etterforsker besitteren eller "befatterens" evt. nettverk med tanke på tilsvarene "interesser"
 - RESULTAT: på sikt vil færre barn bli utsatt for SO

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 24

Hvordan vi arbeider med sakene

- Selvstendig, sentralt etterretningsansvar:
 - ✓ samle etterretningsinformasjon
 - *"overskuddsinfo." fra saker*
 - *registerspaning*
 - *tips / kilder*
 - *Utenlandsk politimyndighet*
 - *Internett:*
 - *monitorering*
 - *observasjon*
 - *infiltrasjon*
 - *provokasjon*
 - *påtalemessig samarbeid med Statsadvokatene i Oslo*
 - ✓ bygge opp straffesaker som så "plasseres" i et politidistrikt, evt. utlandet
 - ✓ videre bistand til lokalt politi

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 25

Hvordan vi arbeider med sakene

- Overraskelsesmomentet
 - ✓ samordnete aksjoner
- Ransaking / beslag
 - ✓ på og utenom Internett / datamaskiner
 - ✓ gå grundig til verks - alt kan være av interesse - ikke tenk bare besittelse - men følg opp muligheter:
 - **bevis i forb. med den aktuelle handling**
 - **evt. indisier på dette**
 - **kan vedk. være en overgriper (f.eks. egenproduksjon)**
 - **opplysninger om interesser, legning, kontaktnett**

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 26

Hvordan vi arbeider med sakene

- Gå gjennom beslag umiddelbart - og følg opp opplysningene
- Videre etterforsking
 - ✓ avhør
 - ✓ nye ransaker
 - ✓ nye mistenkte
 - ✓ osv.

MO I RANA 24.9.2003

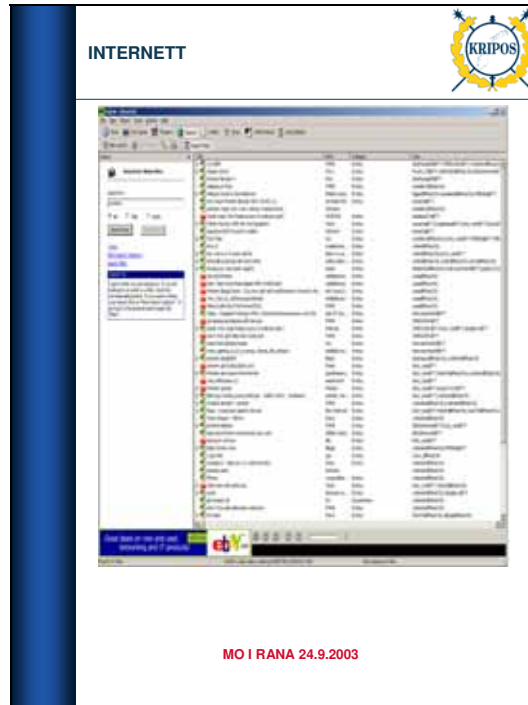
Lysbilde 27

Lysbilde 28

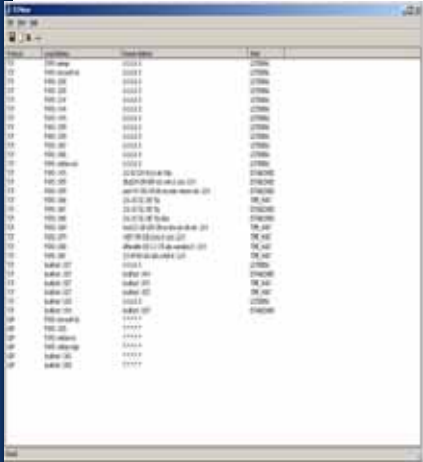

Lysbilde 29

Lysbilde 30

INTERNETT

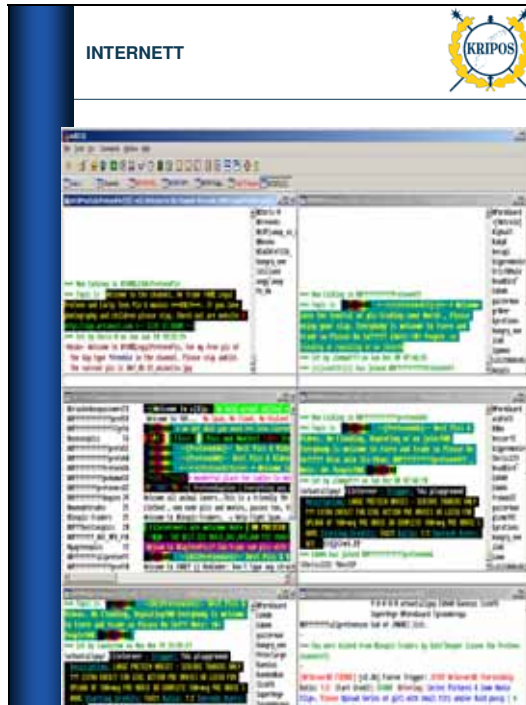
Time	Source IP	Destination IP	Port
12	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
13	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
14	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
15	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
16	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
17	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
18	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
19	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
20	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
21	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
22	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
23	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
24	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
25	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
26	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
27	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
28	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
29	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
30	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
31	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
32	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
33	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
34	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
35	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
36	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
37	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
38	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
39	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
40	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
41	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
42	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
43	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
44	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
45	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
46	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
47	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
48	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
49	192.168.1.1	192.168.1.1	13580
50	192.168.1.1	192.168.1.1	13580

MO I RANA 24.9.2003

Lysbilde 31

Lysbilde 32

Lysbilde 33

Lysbilde 34

Lysbilde 35

"INTERNETT – SKJULESTED FOR PEDOFILER?"

- Tilbake til utgangspunktet
- Internett gir pedofile og barneovergripere muligheter de ikke hadde tidligere
- Men er det et skjulested??

MO I RANA 24.9.2003

Advokat Astri Aas-Hansen, advokatfirmaet Elden DA

Advokat Astri Aas-Hansen gjennomgår i sitt innlegg hvordan straffeloven anvendes på dette problemområdet

INNLEDNING HØGSKOLEN I NESNA 23. SEPTEMBER 2003

Det er et initiativ til etterfølge Høyskolen i Nesna, sammen med Redd Barna, har tatt. Og det er meget ambisiøst! Noe som gjenspeiles allerede i tittelen for prosjektet dagens seminar er en del av:

- *Gå inn i din tid!* formaner dere.

Og skjeler hen til Nordahl Griegs dikt "Til ungdommen". Et dikt dypt preget av den urolige situasjonen Europa befant seg i da det ble skrevet. Som viser Nordahl Griegs særegne engasjement i samtiden. Og som samtidig har en sterk appell til dagens lesere. For diktet er situasjonsuavhengig. Og det er dristig i sin formaning om hvordan en skal forholde seg til en fiende eller en fare:

- *Vi deg til strid!*

Det er det ungdommelige pågangsmot som må tas fram for å bekjempe at bilder av overgrep mot barn blir spredt via Internett. For omfanget er enormt. Resignasjonen er det enkleste å ty til.

Hvordan er så *vår* tid?

Vi har hørt de harde fakta:

I 1992 var rundt 300.000 personer koblet til nettet, i 2001 over 200 millioner.

Det forventes ca. 1,2 milliarder Internettbrukere i 2005.

Internett har over 2 milliarder nettsider.

En antar at nærmere 670 millioner av disse nettsidene inneholder barnepornografi.

I 2001 ga Google-søk 425.000 treff på søkeordet "child pornography".

Hvor mange barn som skjuler seg bak disse tallene, er umulig å si.

Hva de har gjennomgått, er umulig å forestille seg.

Men - Troen på livet vårt, menneskets verd *gjør at vi ikke kan tillate oss å resignere:*

For dette handler om brudd på grunnleggende menneskerettigheter, om angrep på menneskeverdet. Barnepornografisk materiale er dokumentasjon på overgrep mot barn.

Etterspørsel etter barnepornografisk materiale bidrar til å opprettholde et marked der nye overgrep begås.

Forbudet mot barnepornografi er regulert i straffeloven § 204 bokstav d. Med bøter eller fengsel inntil 2 år straffes den som
produserer, innfører, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag gjør seg kjent med barnepornografi,

bestemmelsen definerer barnepornografi i andre ledd:

Med barnepornografi menes kjønnslige skildringer i rørlige og urørlige bilder hvor det gjøres bruk av barn, noen som må regnes som barn eller noen som er fremstilt som barn.

Redd Barna har siste året valgt å sette fokus på rettspraksis i saker vedrørende barnepornografi på Internett. På oppdrag fra Redd Barna har jeg gjennomgått alle tilgjengelige rettsavgjørelser, fram til 11. april 2003. Rettspraksis gir grunnlag for følgende oppsummering av rettstilstanden:

Barn har behov for et styrket vern. Barnepornografi er et alvorlig samfunnsproblem. Pornografiske bilder av barn vil i praksis være produkt av overgrep mot barna, ikke sjelden også gjentatte overgrep over tid. Befatning med barnepornografi innebærer en utnyttelse av dette. Etterspørsel etter barnepornografi bidrar til å opprettholde et marked der barn kan bli utsatt for nye og vedvarende overgrep,- det leder direkte eller indirekte til produksjon av nye bilder mv. Dette vil også gjelde ved etterspørsel av materiale som det ikke betales for, selv om sammenhengen er klarere ved betaling.

Jeg vil i det følgende gå nærmere inn på hvordan loven anvendes når retten får seg forelagt saker om barnepornografi:

1. Produksjonsbegrepet

Det foreligger ikke Høyesterettsrettsavgjørelser vedrørende produksjon av barnepornografi.

De tilfeller hvor tiltalte har filmet eller fotografert overgrep, vurderes dette som straffskjerpene. Produksjonen anses som dokumentasjon av seksuelle overgrep, men ikke (også) som produksjon av barnepornografi. Dette er også tilfelle der bildene er lagt ut på Internett. I andre avgjørelser der domfelte selv har tatt de barnepornografiske bildene ser det ut til at lovbruddet anses som besittelse.

Det er utvilsomt at selve overgrepene er straffbare etter de vanlige sedelighetsreglene. En har ikke avgjørelser vedrørende det å være tilstede under produksjonen. En vet dermed ikke om retten vurderer dette som medvirkning til overgrepene. En vet heller ikke om den form for produksjon som skal rammes av § 204 uten samtidig å være en del av overgrepshandlingene, avgrenses til å være den tekniske produksjonen av fremstillingene.

2. Besittelse

Selv om det foreligger avgjørelser der det er omstridt mellom partene om materialet som er fremlagt for retten er å anse som ulovlig, synes det ikke å være noe problem for domstolene å trekke denne grensen. Det må imidlertid presiseres at dette inntrykk muligens ville vært annerledes dersom flere tingrettsavgjørelser var gjennomgått.

I avgjørelse fra Oslo tingrett uttales:

”Retten utelukker at han som er i stand til å laste ned programvaren «Morpheus» fra nettet og seinere bruke dette til nedlasting av filmer m.m. ikke var klar over hvordan filmer nedlasta ved «uhell» kan slettes ved enkel bruk av slettefunksjonen for papirkurv på egen datamaskin. (---) Retten er ikke i noe tvil om at han lasta ned barnepornoen fullt klar over hva dette var, og seinere oppbevarte filmene som filer i papirkurvområdet på datamaskinen.”

Den grense det i flere avgjørelser har vært overlatt til retten å trekke opp, er grensen mot utbredelse av barnepornografisk materiale. Det foreligger ikke Høyesterettsavgjørelser her. Gjennomgangen av lagmannsrettsavgjørelsene viser ingen klar grense mellom besittelse og videreformidling.

3. Uaktsom besittelse:

Det foreligger ikke Høyesterettspraksis vedrørende uaktsom besittelse, kun en avgjørelse fra Eidsivating lagmannsrett. Lagmannsretten tar bl.a. stilling til hvilken aktsomhetsnorm som må legges til grunn. Bakgrunnen for tiltalen var at politiet, ved gjennomgang av harddisken i en persons PC, kunne konstatere at det fantes barnepornografisk materiale lagret på såkalte ”Temporary Internet Files”. Tiltalte i denne saken var ikke kjent med at han objektivt sett var i besittelse av barnepornografisk materiale. Da er det etter lagmannsrettens syn for strengt å dømme ham for uaktsom overtredelse, bare fordi han ikke hadde satt seg skikkelig inn i hvordan den automatiske lagringsfunksjonen sørget for en - midlertidig - oppbevaring av de sidene han surfet innom. Dette gjelder selv om tiltalte, ved å besøke nettsider med barnepornografi, kan sies å ha beveget seg på kanten av det tillatte.

4. Utbredelse/videreformidling

Utbredelse favner videre enn besittelse.

Slik loven er formulert, er forsøk på utbredelse av barnepornografisk materiale tilstrekkelig for domfellelse, jf. ”*søker å utbre*”. Det foreligger altså intet vilkår om at tiltalte har til *hensikt* å videreformidle materialet til andre – at det er fare for at andre kan få tilgang til materialet er tilstrekkelig. Selv om bilder kun returneres til avsender, foreligger det likevel spredningsfare. Når det nedlastede materialet sendes tilbake, registreres det på ny dato og med ny adresse. Det samme materialet blir dermed tilgjengelig fra flere adresser.

Forarbeidenes eksempler knytter seg til aktører hvor det til grunn for befatningen med materialet ligger et visst minimum av en vurdering eller beslutningsprosess med hensyn til distribusjonen i det enkelte tilfellet. Lovens rekkevidde i det enkelte tilfellet vil således bero særlig på skyldspørsmålet.

I en lagmannsrettsavgjørelse vises det til at både nedlasting fra andre og henting hos tiltalte var mulig. Dette ble likevel ansett som besittelse, ikke videreformidling.

5. Straffutmålingen

Det skal reageres strengt i saker om barnepornografi. Innenfor lovens ramme på to år skal retten plassere de ulike brudd på straffebestemmelsen. Det følger av loven at det ved straffutmålingen i skjerpene retning bl.a. skal legges vekt på om bildene omfatter bruk av vold eller tvang. Den kjønnslige skildringens grovhet (overgrepens karakter) er helt sentral i straffverdigheten.

I en tingrettsavgjørelse legges det i skjerpene retning bl.a. vekt på at tiltalte i noen grad selv har tatt og oppbevart barnepornografiske bilder. For disse bildenes vedkommende må det i skjerpene retning legges vekt på at tiltalte har benyttet seg av kontakter han gjennom humanitært arbeid har fått med barn, til å skaffe seg fotoobjekter. At tiltalte har benyttet disse barna som fotoobjekter når han har tatt barnepornografiske bilder, innebærer en krenkelse av barna.

Også sakens omfang, hvor mye materiale domfellelsen gjelder, har betydning for straffutmålingen.

Ved videreformidling må det i utgangspunktet reageres med ubetinget fengsel, uavhengig av sakens omfang, men slik at dette moment vil inngå i totalvurderingen og bli tatt hensyn til ved fastsettingen av straffens lengde.

Det har også betydning at domfelte aktivt har medvirket til å spre materialet videre gjennom både å invitere til å motta og til å bytte barnepornografisk materiale.

Barnas alder og om barn opptrer over flere år vil ha betydning ved straffutmålingen. De (antatt) psykiske skadevirkningene for de barna som blir misbrukt vektlegges. I en lagmannsrettsavgjørelse vises det til ”den kyniske, alvorlige og varige skade de involverte barna utsettes for og som muliggjøres gjennom det distribusjonsnett og den etterspørsel domfelte har benyttet seg av”.

Det vektlegges også av retten at de som deltar i dette legger grunnlaget for produksjonen av materialet, og dermed også for at seksuelle overgrep mot barn utføres. Uten en brukergruppe som mottakere av barnepornografiske fremstillinger ville kanskje en del av disse overgrepene vært unngått, og omfanget av barn som blir utsatt for seksuelle overgrep kunne vært redusert. Barnepornografisk materiale forutsetter seksuelle overgrep

mot barn. Brukerne bidrar til å skape et marked som gjør at det skjer flere overgrep, samtidig som overgrepene gjøres større ved at fremstillinger av dem publiseres.

Straffeutmålingsmessig kan de ulike former for overtredelse av barnepornografibestemmelsen rangeres på følgende måte, slik de er antydnet i dom fra Høyesterett:

- profittmotiverte krenkelser
- førstegangsdistribusjon av barnepornografi
- benyttning av betalingsbaserte tjenester eller spredning av eldre samlinger
- oppbygging av store samlinger
- mindre overtredelser

Befatning ved bruk av Internett er straffskjerpene. Å legge bilder ut på Internett innebærer en enorm spredning, som er sterkt krenkende for barna. Krenkelsen vil være livsvarig, da det i praksis er umulig å slette bildene. Risikoen for at andre kommer over bildene vil være en betydelig tilleggsbelastning senere i livet for de barn det gjelder.

Om bildene er autentiske eller manipulerte har marginal betydning for straffutmålingen. Begrunnelsen her er at også spredning av manipulerte bilder er grovt krenkende for de barn det gjelder.

I saker om barnepornografi er det begrenset plass for konkrete individualpreventive hensyn.

6. Inndragning:

Ting som er brukt til en straffbar handling kan inndras i medhold av straffeloven § 35. Eks: domfeltes datamaskin ble inndratt under henvisning til at den hadde vært brukt til nedlasting og oppbevaring av barneporno

Etter straffeloven § 37 b kan en ting inndras selv om den ikke er brukt til en straffbar handling «når det på grunn av dens art og forholdene for øvrig er fare for at den vil bli brukt til en straffbar handling».

Eks: et digitalkamera ble inndratt i medhold av denne bestemmelsen

Jeg tror, særlig på bakgrunn av resultatet av gjennomgangen av rettspraksisen, at strategien for å stanse spredning av bilder av overgrep mot barn, må være flerdelt:

1. En må ha et lovverk som fungerer
2. En må ha en aktiv etterforskning fra politiets side
3. Og en må ha en databransje som selv tar ansvar

1. En må ha et lovverk som fungerer

- Hva er galt med lovverket i dag?

I dagligtale snakker en om "pornografi" som samlebetegnelse på alle typer kjønnslige skildringer. Om den enkelte finner pornografi som støtende eller helt greit, er et spørsmål en ikke sjelden ser at tabloidaviser og magasiner stiller sine lesere. Der pornografi tas opp til debatt, er det ofte den berømmelige "sladden" som blir gjenstand for hyllest eller – kanskje oftest - forargelse. En kan våge den påstand at "pornografi" i vide kretser blir sett på som noe den enkelte selv for ta stilling til om en synes er ok eller ei.

Sett i en slik sammenheng blir det helt feil å snakke om barnepornografi. For det er ikke opp til den enkelte å avgjøre om barnepornografi er ok eller ei. De aller fleste vil vel mene at det *ikke* er det. Men like fullt er alminneliggjøring av begrepet "pornografi" også med på å gjøre "barnepornografi" til et begrep som ikke klinger særlig annerledes.

I strafferettslig forstand vil pornografi alltid være ulovlig. Straffelovens bestemmelse om pornografi er slik at all form for kjønnslig skildring som defineres som pornografi, er forbudt. Straffeloven skiller altså ikke mellom lovlig og ulovlig pornografi. Det er det resten av samfunnet som gjør.

Dette er nå i ferd med å bli historie – slik loven *var*. For Redd Barna har, sammen med Kripos, tettet lovtomt rom gjennom sitt arbeid mot barnepornografi.

Da regjeringen forberedte inkorporeringen av barnekonvensjonen til norsk rett, tok Kripos, Politidirektoratet og Redd Barna opp i sine høringsuttalelser at barnepornografi skiller seg klart fra annen pornografi, og derfor bør reguleres av et eget straffebud. Justisdepartementet mente at det ikke var hensiktsmessig å gjøre dette nå, men ville vurdere spørsmålet i forbindelse med arbeidet med en ny straffelov.

Mens departementet slutførte sin lovproposisjon, oppsummerte jeg min utredning for Redd Barna på følgende måte:

"Barnepornografi er fremstilling av seksuelle overgrep mot barn. Alle former for fremstillinger av barn som utnyttes seksuelt og all befatning med barnepornografisk materiale må være forbudt. Strafframmen må utvides og straffenivået økes. Politiets etterforskningsarbeid må systematiseres og styrkes. Det må kartlegges om etterforskningsmetodene og dataverktøyene er gode nok i arbeidet med å avdekke og etterforske barnepornografi på Internett. Det må settes inn ressurser i arbeidet med å identifisere ofre og gjerningspersoner. Straffesaksavviklingen må bli hurtigere bl.a. slik at ikke tiden det tar fra siktelse til endelig dom er så lang at straffen gjøres betinget. Det må stilles krav til utbydere av forskjellige typer tjenester på Internett. Det internasjonale samarbeidet må videreutvikles på lovgivnings- og etterforskningsviden. Vi må oppfylle våre folkerettslige forpliktelser. Barns rettsvern må styrkes."

Med fakta fremskaffet gjennom utredningsarbeidet fulgte Redd Barna etter lovproposisjonen til Stortinget. Og et intensivt arbeid fra Redd Barnas side overfor Stortingets justiskomite førte fram. Hør bare hva justiskomiteen skriver i forbindelse med behandlingen av sak om barnekonvensjonen:

”Komiteen vil vise til at Redd Barna og Kripos med støtte av Politidirektoratet i sine høringsuttalelser har pekt på at barnepornografi skiller seg klart fra annen pornografi, og derfor bør reguleres av et eget straffebud.

Komiteen ber derfor departementet utrede et eget straffebud om barnepornografi som klart definerer at barnepornografi ikke er alminnelig pornografi, men en skildring av overgrep mot barn. Det fremmes følgende forslag:

« Stortinget ber Regjeringen utarbeide et eget straffebud om barnepornografi som klart definerer at barnepornografi ikke er alminnelig pornografi, men en skildring av overgrep mot barn. Forslaget fremmes for Stortinget så raskt som mulig, uavhengig av fremleggelse av ny straffelov.”

Og komiteen har gitt klare føringer til justisministeren på hva dette straffebudet skal regulere. Kort oppsummert:

- ”Barn” er personer under 18 år.
- Barn skal ikke på noen måte være seksuelle objekter for voksne.
- Såkalte poseringsbilder er og skal være omfattet av lovbestemmelsen.
- Alle former for befatning med barnepornografisk materiale skal være ulovlig. Den nedre grense må trekkes mot tilfeller der en under surfing på Internett støter på materiale som vedkommende ikke lette etter eller forventet å se.
- Når det gjelder produksjon av barnepornografisk materiale, vil komiteen i likhet med departementet understreke at det seksuelle overgrepet som fremstilles, er straffbart etter de vanlige sedelighetsreglene. Den som utfører overgrepshandlingen eller er til stede og f.eks. filmer denne, skal straffes etter bestemmelser med langt høyere strafferammer, blant annet som sedelighetsforbrytelse eller medvirkning til slik forbrytelse. Den form for produksjon som skal rammes av lovbestemmelsen uten samtidig å være en del av overgrepshandlingene, må slik komiteen ser det, avgrenses til å være den nødvendige etterfølgende tekniske behandlingen av fremstillingene, som å overføre barnepornografi fra ett teknisk medium til et annet, fremkalle film eller ved hjelp av datateknikk å gjøre et digitalt bilde synbart.
- Også den øvre del av strafferammen må tas i bruk.
- Det er behov for å skjerpe straffen der det er tale om organisert befatning med barnepornografi.
- De føringer som Stortinget her gir til utformingen av et nytt straffebud, gjør at Redd Barna kan kvittere ut sine krav på dette område. Hadde departementet hørt på oss med en gang...

2. En må ha en aktiv etterforskning fra politiets side

Her har innlederen fra Kripos, Håvard Aksnes, gitt en grundig gjennomgang her.

Oppsummert, sett fra mitt ståsted, er følgende særlig viktig:

Politiet må gå aktivt inn i arbeidet med å avdekke og bekjempe barnepornografi på Internett. Politiets etterforskningsarbeid må systematiseres og styrkes. Det må kartlegges om etterforskningsmetodene og dataverktøyene er gode nok i arbeidet med å avdekke og etterforske barnepornografi på Internett. Politiet må sette inn ressurser i arbeidet med å identifisere ofre og gjerningspersoner.

3. En må ha en databransje som selv tar ansvar

Det er deres våpen! Dere vil bevisstgjøre IT-studenter, slik at en i fremtiden skal kunne få en databransje som i større grad tar et etisk ansvar for å hindre at nettet blir brukt til å spre overgrep mot barn. Som jeg innledningsvis sa har dere satt i gang et meget ambisiøst prosjekt. Det krever kunnskap. Det krever pågangsmot. Og det krever allianser. Men dere vil klare det!

Min store utfordring til dere, er:

Ta tak i utredningen fra det såkalte Datakrim-utvalget. Sett dere inn i problemstillinger og konklusjoner. Hva synes dere?

Og –

Ta tak i dommen fra Oslo tingrett av 21. juni 2002. (utredning punkt 4.6.)

Med utgangspunkt i deres kompetanse hva gjelder internett SAMT deres kompetanse vedrørende spredning bilder av overgrep mot barn: Hva bør reguleres i en straffebestemmelse – dvs. internettleverandørers strafferettslige ansvar. Hva bør reguleres av bransjen selv, gjennom f.eks felles standarder?

Kom med innspill til regjering/departement og Storting. Her er det DERE som kan skape ny rett – som kan tette lovtomme rom og gi et lovverk som fungerer optimalt, og som kan trekke grenser for straffeansvar og bransjeetisk ansvar.

Nordahl Grieg viste et særegent engasjement gjennom sitt dikt ”Til ungdommen”. Et engasjement som siden har smittet over på generasjoner av ungdom.

Jeg tror at en for å makte å bekjempe spredning av bilder av overgrep mot barn, skal og må en vise et særegent engasjement. Og da er det min bestemte mening at ungdommen må stå for de viktigste endringene – som må kjempe de viktigste slagene. For det er ungdommen som *forstår* det viktigste medium for spredning av barnepornografi: Internett. Justisministre, dommere og andre personer i sin beste alder snakker fortsatt om

”den nye teknologien”. En kan høre på dem – og på meg, tross min unge alder... - at databransje og internett er noe fremmed.

Og da tror jeg det er riktig strategi dere velger:

Dere vil at databransjen skal ta et etisk ansvar for å stanse spredningen av bilder av overgrep mot barn på internett. Dette vil dere få til gjennom informasjon og bevisstgjøring.

Eller – som Nordahl Grieg sier:

Stans dem med ånd!

Elza Dunkels, Universitetet i Umeå

Elsa Dunkels er doktorgradsstipendiat ved Institut for interaktive medier og lærande, Umeå Universitet, forsker omkring ungdomskulturer på Internett. Hun viser i sitt foredrag eksempler på hvordan barn gjennom sin internettbruk kan utsette seg selv for overgrep, men også eksempler på hvordan mindreårige selv treffer tiltak mot slike overgrep.

Vad gör de på nätet?

Mohammed och Daniel¹

Mohammed och Daniel sitter vid samma dator och skrattar. De är 16 år och låtsas vara Veronica_14 ute på Aftonbladets chat för folk som bor i deras stad. Efter en stund vill SexeeBoy_15 chatta i enrum med Veronica. Någon formulering hos chatpartnern får pojkarna att fundera över om detta verkligen är en jämnårig eller om det kan vara en vuxen. I ett försök att få den andre att avslöja sin ålder ställer de frågan ”Kan du köpa ut öl?”.

SexeeBoy_15: Ja, vi kan väl ses. Var bor du?

Veronica_14: [stadsdel].

SexeeBoy_15: OK, jag kan vara på [köpcentrum] om 15 min.

Veronica_14: Hur känner jag igen dig?

SexeeBoy_15: Jag har en grå Volvo och brun skinnjacka.

Listen har lyckats och pojkarna bevakar köpcentret lite diskret och får se en grå Volvo cirkla runt vändplanen och en man i brun skinnjacka som de bedömer vara i 45-årsåldern vänta länge för att sedan åka därifrån.

När de berättade historien för mig, var de upprörda och oroliga, inte för egen del, utan för sina tjejkompisar. Vi enades om att det bästa scenariot var att mannen i Volvon ville köpa ut öl, men att det mest troligt var en pedofil de fått kontakt med.

Nu har det gått några år och Mohammed och Daniel är idag unga vuxna som ibland ägnar sena kvällar åt att leta upp pedofiler på lokala chattar för att stämna träff med dem. De har vissa favoritplatser där man kan ligga gömd. Om det dyker upp en misstänkt pedofil har de fotograferat och antecknat bilnummer, men även attackerat bilen med stenar, färg och glasflaskor.

¹ Händelserna är rekonstruerade utifrån informella intervjuer. Personer och omständigheter är blandade för att skydda informanternas identiteter.

Jag misstänker att det är vanligt med pedofilkontakter på nätet och att många barn har strategier för att hantera detta. I min forskning vill jag ta reda på hur barn själva ser på det Mohammed och Daniel var med om. Tycker de att det är obehagligt, eller accepterar de det som ett vanligt inslag i nätanvändningen? Hur hanterar de dessa obehagligheter och hur har de utvecklat dessa strategier? Är det vanligt att man litar mer till sin egen förmåga att lösa problemen, så som Mohammed och Daniel gör när de kastar stenar på bilar, eller anser man att vuxna har någonting att tillföra?

Fredrik

Fredrik är 13 år och har ett genomarbetat krypin, som är namnet på det utrymme användarna förfogar över, på nätgemenskapen lunarstorm.se. Här har kamraterna fått skriva tre ord var om honom.

Snäll, envis, snygg.

Världens bästa vän.

Fotboll, fotboll, fotboll.

Lång, blond, snäll.

Två snygga syrror.

Ingen utan dig.

Varje eftermiddag och kväll ska gästboksinslag besvaras. Kända och okända besökare i Fredriks krypin skriver något för att kommentera och söka kontakt. Många av de vänner han har bor i andra bostadsområden och i andra städer och dem har han lärt känna genom Lunarstorm. Fredriks glädje över att synas är stor, så stor att han ofta sitter vid datorn istället för att gå ut på kvällen. Bekräftelsen blir större och han kan själv välja vilka kontakter han har med andra och hur mycket av sig själv han vill exponera. Fredrik känner sig ofta otrygg i sin växande kropp, men på Lunarstorm syns bara ett foto som han är mycket nöjd med.

I de olika presentationerna på Lunarstorm sprids vittnesmål om vänskap och kärlek, likväl som sorgliga och tankeväckande dikter om krig, ensamhet och utanförskap – sådant som upptar många tonåringars tankar. Fredrik läser andras presentationer och kopierar dem han tycker om. Det har hänt att han kontaktar användare med särskilt snygga presentationer för att be dem om hjälp med att göra något liknande.

Vi kan konstatera att unga människors behov av att synas är stort, vilket inte är något som skiljer nätets infödda från andra generationers unga. Vi känner igen funktionerna på Lunarstorm från det analoga livet; dagboken som får dela ens innersta tankar, poesiboken där man samlar högtravande och pekorala, men högst angelägna, verser om livet, kompisboken där vänner får skriva några rader om hur viktig man är i deras liv, brevvänner som man kan hålla nära kontakt med på lagom avstånd, timplånga telefonsamtal till de närmaste vännerna som man ändå ser dagligen. Lunarstorm är samma företeelser, bara i lite ny form.

I samma forum frodas även trakasserier och förtal. En konflikt som sköts på nätet sker ofta med hårdare ord än i verkligheten, eftersom skärmen ger en känsla av anonymitet, även i de fall man är helt öppen med sin identitet. Jag frågade Fredrik om en sådan konflikt, där han skrivit otrevliga saker i en skolkamrats gästbok.

– *Har du sagt det till honom på skolan någon gång?*

– *Nej! Det vågar jag inte! Han går ju i nian!*

Här kan man alltså säga sånt man inte vågar säga öga mot öga, vilket kan leda till att konflikten trappas upp när alla inblandade har en bedräglig känsla av att inte behöva ta ansvar för det de säger.

Johanna

Johanna är 8 år och har en egen webbplats som handlar om hockeybilder. Hon har själv letat rätt på de bilder som, i strid mot lagen om upphovsrätt, dekorerar sidorna. Hon har skrivit korta texter om hur man börjar samla hockeybilder och fått hjälp att lägga in räknare på sidorna. När räknarna börjar närma sig tusental är Johanna euforisk. Något som hon själv skapat intresserar så många människor! De flesta besökarna kommer via sökmotorer där de sökt på ordet hockeybilder. Johanna blir sällan kontaktad av besökarna men är mycket nöjd med den tysta gemenskap som det delade intresset ger.

För Johanna och många med henne är nätet en plats där man kan roa sig och få utlopp för sin kreativitet. Det är enkelt att lära sig, det är billigt och lättillgängligt att spela spel, leta

information och publicera sina alster, om det så är dikter, datorteckningar, flashfilmer eller egna hopknåpade datorspel.

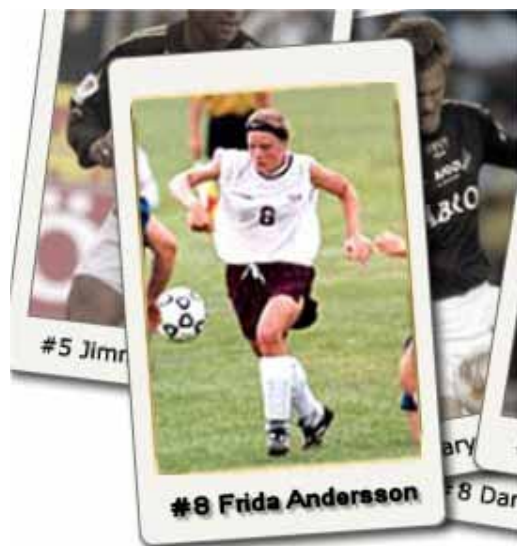
Det tycks alltså som om kontaktytorna ökar tack vare Internet. Man begränsas inte längre av geografien, utan kan hitta likasinnade var som helst, något som inte minst är viktigt på mindre orter eller när urvalet av vänner av olika skäl är begränsat.

Frida

Frida är 15 år och en duktig fotbollsspelare. Hennes lag har en liten webbplats där en förälder har lagt in fotografier av alla spelare med namn, tröjnummer och lite spelstatistik. En dag när Frida kommer in i skolans datorsal, får hon till sin förtjusning se att någon har lagt bilden på henne som bakgrundsbild på flera datorer.

Frida har även andra bilder av sig själv ute på nätet, bland annat på webbplatsen *snyggast.se*. Där har hon och en kompis lagt ut bilder där de fotograferat varandra i vackra underkläder eller underkläderliknande plagg. Dessa bilder kan sedan webbplatsens besökare betygsätta. De bilder som får flest poäng hamnar på en topplista.

Nätet har gjort det lättare, på gott och ont, att sprida material. Lika lätt som Frida fotograferar sig själv med webbkameran och lägger ut bilden på nätet, lika lätt är det för någon annan att spara bilden på sin egen dator för att publicera den någon annanstans, utanför Fridas kontroll. Kommer hon att tycka att det är lika kul att figurera på webbsidor iklädd en vadderad svart spets-bh när hon är 18 år?

Det är lätt att förfasa sig över att flickor lägger ut bilder med sexuella förtecken på det sätt som Frida gör. Det är för övrigt vanligt att pojkar gör samma sak, men personligen reagerar jag inte lika starkt på detta. Jag menar att det finns två viktiga aspekter man kan ha här.

Den första är frågan om barn och ungdomar lägger in samma värden i symboler som vi vuxna gör. När Frida klär sig i bh, är det en sexuell handling för henne, eller är det klämodet som inspirerat henne? Att klämodet är sexualiserat är egentligen en helt annan fråga. Ett annat exempel är ordet hora, som man möter mycket ofta på nätet precis som i verkliga livet. Hora används både nedsättande och skämtsamt mellan vänner. För en vuxen får ordet omedelbart flera konnotationer som en yngre person inte hunnit omfatta; prostitution, kvinnoförtryck, förnedring, missbruk, sexuellt överförbara sjukdomar, våldtäkt, sexuella övergrepp, skam, etc. En person som inte hunnit skaffa sig alla dessa kopplingar kan använda ordet frimodigare, på liknande sätt som vi ibland använder förstärkningsord på ett främmande språk utan att riktigt ha kontroll på de nyanser orden har. Det är den ena aspekten.

Den andra är samhällsaspekten. Hur ser det samhälle ut i vilket Frida växer upp? Vilka förebilder finns tillgängliga för en flicka? Unga flickor stöter tidigt på en känsla av att inte få vara med på lika villkor och redan då börjar kampen för att passa in och hitta en roll man kan leva med. När samhället inte kan försäkra sig om att flickor och pojkar får växa upp med lika förutsättningar, har vi då rätt att ställa krav på vilka förebilder de ska ha? Utan att veta vilken stad Frida bor i, kan vi lätt föreställa oss vilka bilder hon möter på väg till skolan. Tyra Banks är en person som syns mer i tv, tidningar och på reklamplatser än Kerstin Fredga. Men även om vi önskar att en svensk professor i astrofysikalisk rymdforskning vore en vanligare förekommande förebild för flickor som växer upp i Sverige än en amerikansk toppmodell, är det inte så. Det finns en risk att man skuldbelägger unga flickor för de förebilder de väljer istället för att erbjuda positiva förebilder och lika uppväxtvillkor för pojkar och flickor.

Här lever våra barn

Många barn tillbringar stor del av sin tid på nätet, i en typ av miljöer jag skissat ovan. Detta skiljer deras uppväxt från den som deras föräldrar, lärare och andra viktiga vuxna haft. Omvärlden förändras alltid, så att varje ny generation kan sägas växa upp i en annan värld än den föregående gjorde. En skillnad idag är att många vuxna inte har tillgång till nätets värld med mindre än att de investerar pengar, tid och energi. Många vuxna känner också stor osäkerhet inför den nya tekniken, vilket inte alla gånger främjar en öppen och nyfiken attityd.

Ett tänkbart angreppssätt när man vill hantera något nytt är att försöka klarlägga vad som är annorlunda och vad som är gammalt i nya kläder. Om vi analyserar de fyra beskrivna fallen, utkristalliserar sig tre teman, som representerar Internets egenskaper som medium. Jag kallar dessa teman för enkelhet, *anonymitet* och *gamla bekanta*.

Enkelhet

När man väl tagit sig över de hinder tekniken sätter upp är det enkelt att med nätets hjälp uttrycka sig på en arena som är större än någonsin tidigare i mänsklighetens historia. En vanlig nätanvändare kan, utan att ha investerat pengar eller tid, nå ut till en publik som är så stor att det tidigare var förbehållet astronauter, USA:s president och möjligen någon pop- och filmstjärna.

Samma enkelhet gör att den information man möter på nätet lika gärna kan vara falsk som sann. På Internet syns ingen skillnad mellan den information som Encyclopedia Britannica lägger ut och den som historierevisionister publicerar. Skillnaden mellan nätet och traditionella medier, som böcker och tidningar, är stor i detta avseende. Innan nätet på allvar blev tillgängligt för allmänheten var det en stor och kostsam hantering att sprida sina alster till en stor publik, vilket hindrade vissa och gynnade andra. Under de år vi haft att vänja oss vid traditionella medier har konventioner utvecklats. Exempelvis torde många anse att en större dagstidning är mer tillförlitlig än ett handskrivet flygblad utdelat på stan av en person klädd i trasiga kläder. Det går inte att hitta bevis för att detta förhållande i varje läge är riktigt, ändå har vi valt att rationalisera tolkningen av informationsflödet längs liknande linjer. När medierna ser annorlunda ut, måste denna automatisering av vår kritiska hållning omvärderas och anpassas.

Anonymitet

Att sitta bakom en skärm och kommunicera med andra ger en bedräglig känsla av anonymitet², trots att de flesta idag vet att i princip all datorkommunikation går att spåra. Människan har inte ännu vant sig vid mediet i den bemärkelsen att vi i vår fantasi kan placera en mottagare av vårt budskap på andra sidan. Mest troligt var det samma sak för de första telegrafanvändarna, att det var svårt att acceptera att det man sände ut verkligen kom fram.

Den andra sidan av anonymiteten är att det relativt opersonliga nätet, där gränssnittet mellan parterna i ett samtal är skärm, tangentbord, ibland en dålig kamera och mikrofon, har visat sig vara en arena där man gärna för djupt personliga samtal³. Även här kan känslan av anonymitet spela en roll. Flera studier⁴ bekräftar det Fredrik berättade, att man vågar säga mer över nätet än öga mot öga. Detta är kanske inte heller något unikt för nätet. Anonyma rådgivningstelefoner och tidningarnas frågespalter fungerar på samma sätt; anonymiteten främjar öppenheten.

² Se t ex Bjørnstad, Taran (2002): Nettsvermere. Statens Filmtilsyn. S. 5, 40, 97.

³ Se t ex Sveningsson, Malin (2003): Att fånga Nätet – Kvalitativa metoder för Internetforskning. Studentlitteratur.

⁴ Se t ex Bjørnstad, Taran (a.a.). S. 26, Sjöberg, Ulrika (2002): Screen Rites. Högskolan i Halmstad.

Gamla bekanta

Det bekanta som lyser igenom i de fyra berättelserna är kända delar av människors uppväxt, oavsett generation; en önskan att synas, driften att uttrycka sig, att i en viss ålder pröva olika roller för att hitta sin identitet, att ha kontakt med andra människor, etc. Ytligt sett skiljer sig Internet i mycket stor utsträckning från traditionella medier, så att många vuxna inte omedelbart känner igen yttringarna från sin egen barndom. Inte heller detta är något nytt för vår tid. Varje nytt medium har tagits emot med både hopp om och oro inför förväntade förändringar.⁵ Mot slutet av 1970-talet hade Sverige en debatt om video, som hade många likheter med den debatt om Internet som förts de senaste åren.⁶ Idag är ordet video ett värdeneutralt ord, medan det under en period på sjuttioalet hade starka övertoner av grova våldsskildringar. Efter det att ett nytt medium införlivats i vardagen börjar användarna se likheterna med tidigare medier och förmår skilja medium från innehåll. Detta skedde med tiden med video och kommer med stor sannolikhet att ske med Internet inom några år.

Vad är då nätkulturer?

En tänkbar definition av nätkulturer är ”allt man kan företa sig över nätet och de kulturer som växer däromkring”. Definitionen och mina exempel svarar inte uttömmande på våra funderingar om vad nätkulturer är, men öppnar för desto fler frågor. Vad uppfattar barn som negativt på nätet? Hur hanterar de detta? Har de fått hjälp att lösa problem de möter på nätet? Vilket stöd önskar de sig av vuxna? I mitt avhandlingsarbete vill jag undersöka och beskriva barns och ungas nätkulturer med utgångspunkt i ovanstående frågor.

Jag blir nyfiken när två unga män tar lagen i egna händer. Jag blir nyfiken när ett barn rusar hem från skolgården för att koppla upp sig mot den som han satt bredvid i skolan hela dagen. Jag blir nyfiken när ett barn kan skapa sådant som jag själv inte kunde drömma om att skapa i samma ålder, och dessutom nå ut till en publik på tusentals personer. Jag blir nyfiken när osäkerheten och tuffheten hos en ung människa manifesteras så tydligt på nätet. Och jag blir nyfiken när jag hör att vi vuxna verkar spela en marginell roll i denna del av barnens liv. Det ska jag ta reda på mer om.

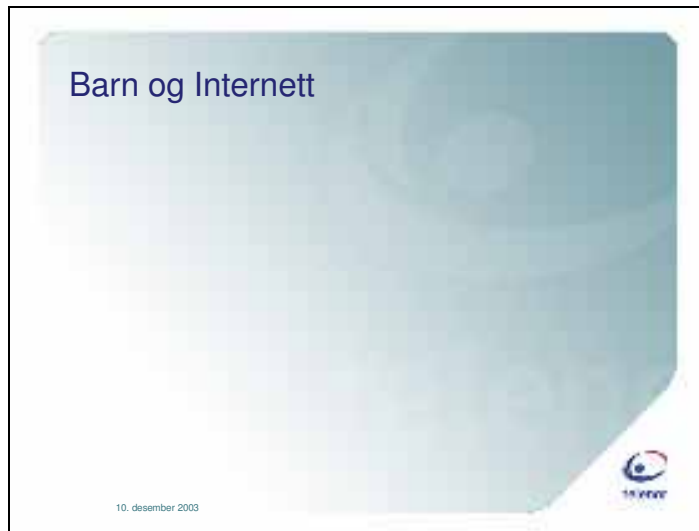
⁵ Dunkels, Elza (2003). Net Cultures. I F. Buchberger, m fl (Eds.) *@-Learning in Higher Education*. Linz: Universitätsverlag.

⁶ Dunkels, Elza (a.a.).

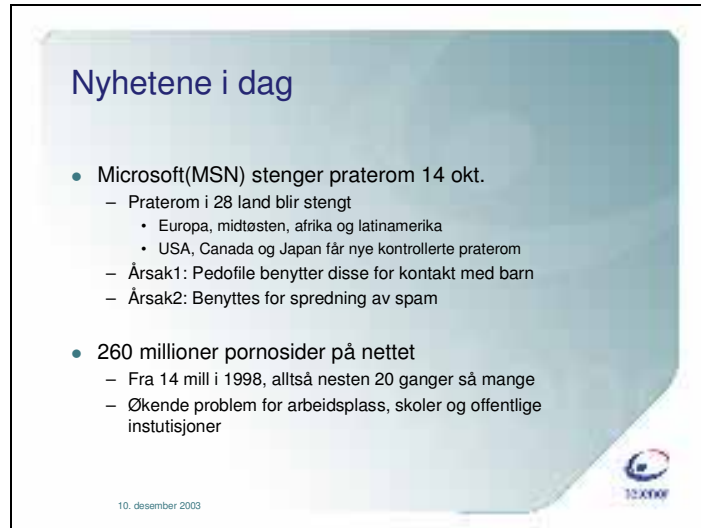
Jan-Ove Sævik, Telenor Privat

Jan-Ove Sævik fra Telenor Privat, Internett tjenester gjennomgår i sitt innlegg de tiltak Telenor har utviklet for å beskytte barn som bruker Internett.

Lysbilde 1

Lysbilde 2

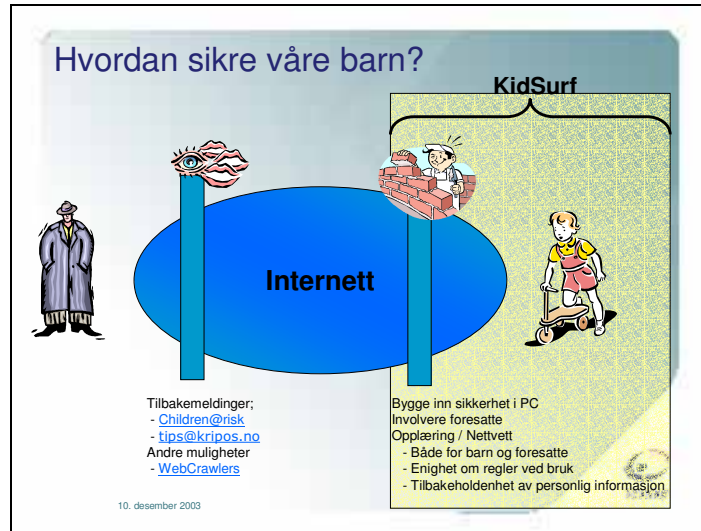
Nyhetene i dag

- Microsoft(MSN) stenger praterom 14 okt.
 - Praterom i 28 land blir stengt
 - Europa, midtøsten, afrika og latinamerika
 - USA, Canada og Japan får nye kontrollerte praterom
 - Årsak1: Pedofile benytter disse for kontakt med barn
 - Årsak2: Benyttes for spredning av spam
- 260 millioner pornosider på nettet
 - Fra 14 mill i 1998, alltså nesten 20 ganger så mange
 - Økende problem for arbeidsplass, skoler og offentlige instutisjoner

10. desember 2003

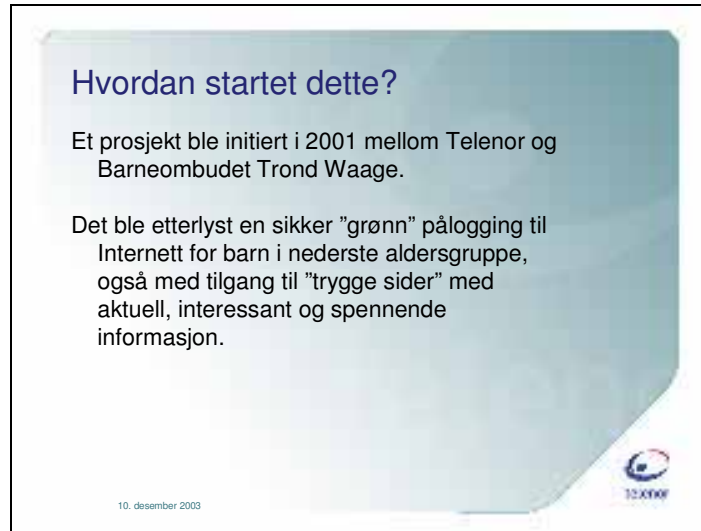

Lysbilde 3

F.eks samarbeide med søkemotorer.... -> sende ”uheldige søk til overvåkningsgrupper”?

Lysbilde 4

Hvordan startet dette?

Et prosjekt ble initiert i 2001 mellom Telenor og Barneombudet Trond Waage.

Det ble etterlyst en sikker "grønn" pålogging til Internett for barn i nederste aldersgruppe, også med tilgang til "trygge sider" med aktuell, interessant og spennende informasjon.

10. desember 2003

Lysbilde 5

KidSurf

Lansering Forenkling Inkludere Ny løsning

Lansert januar 2002

Tjenesten inkluderte;

- Start-CD med installasjon av en barnevennlig nettleser
- Nettportal for barn (www.kidsurf.no)
- Filter (CyberPatrol)
- Foreldre informasjon med bl.a stoff om barn og Internett, nettvett og surfe-anbefalinger

Pris: 49 pr mnd (inkl i Total:12.000 kunder)

Tilbakemelding fra Markedet for denne type løsning var meget positiv

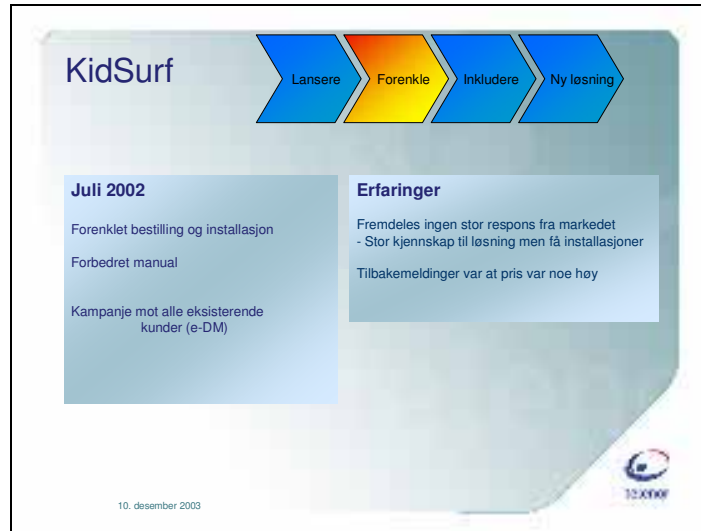
Stor Lansering med TV og radioreklame

Erfaringer

- 1) For vanskelig installasjon
- 2) Markedet mer prisfokusert enn antatt
- 3) Overvurderte "word of mouth" effekt i forhold til markedsføringsbudsjett
- 4) Få Kidsurf pakker installert

10. desember 2003

Lysbilde 6

KidSurf

Lansere Forenkle Inkludere Ny løsning

Juli 2002

- Forenklet bestilling og installasjon
- Forbedret manual
- Kampanje mot alle eksisterende kunder (e-DM)

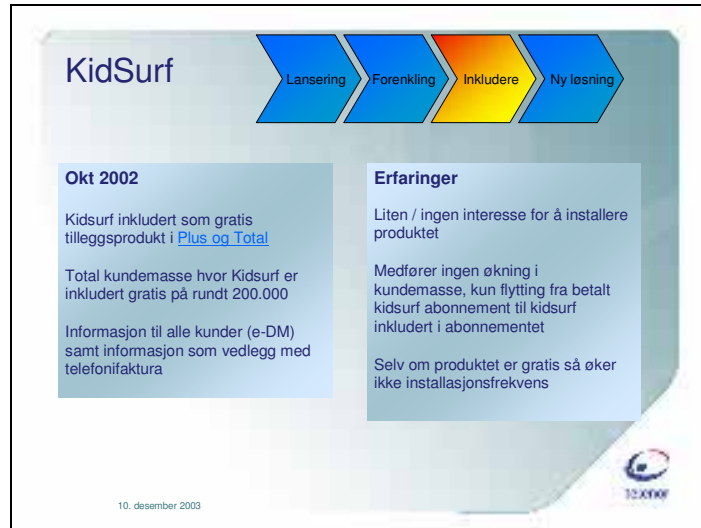
Erfaringer

- Fremdeles ingen stor respons fra markedet
- Stor kjennskap til løsning men få installasjoner
- Tilbakemeldinger var at pris var noe høy

10. desember 2003

Lysbilde 7

KidSurf

Lansering → Forenkling → Inkludere → Ny løsning

Okt 2002

Kidsurf inkludert som gratis tilleggsprodukt i [Plus og Total](#)

Total kundemasse hvor Kidsurf er inkludert gratis på rundt 200.000

Informasjon til alle kunder (e-DM) samt informasjon som vedlegg med telefonifaktura

Erfaringer

Liten / ingen interesse for å installere produktet

Medfører ingen økning i kundemasse, kun flytting fra betalt kidsurf abonnement til kidsurf inkludert i abonnementet

Selv om produktet er gratis så øker ikke installasjonsfrekvens

10. desember 2003

Lysbilde 8

KidSurf

Lansering → Forenkling → Inkludere → Ny løsning

Aug/Sept 2003

Ny løsning i pilot (25 aug 2003)

Retter seg etter guidelines fra SAFT
- Positive list som "tvinger" foreldre til å involvere seg

Utfordring: Hvordan få foresatte til å ta i bruk Kidsurf?
1) Gratis "sikker surf" grunnpakke for alle
2) Beskyttelse av PC mot ivrige barnefingre som tilleggspakke

e-DM til 350.000 kunder

Erfaringer

Ingen reelle kunde erfaringer, men grensesnitt testet og barn ned i 3 års alder kan betjene desktop

Usikkerhet:
Positive list uegnet for eldre barn/ungdom?

- Vil tenåringer godta at foresatte må godkjenne alle sider de skal surfe på?
- Vil foresatte "orke" å godkjenne alle sider tenåringer ønsker å surfe på?

10. desember 2003

12X100

SAFT: Safety, Awareness, Facts, Tools

Lysbilde 9

Lysbilde 10

Enkel installasjon

1. Last ned og kjør fil
2. Aksepter betingelser
3. Følg veiviser for oppsett (4 trinn)

Lysbilde 11

Lysbilde 12

Lysbilde 13

Lysbilde 14

Foreldrene definerer programtilgang

Lysbilde 15

Lysbilde 16

Lysbilde 17

Spesialtilpasset nettleser

Lysbilde 18

Lysbilde 19

Lysbilde 20

Inneholder felt for foreldredialog

Lysbilde 21

Lysbilde 22

Lysbilde 23

Oppsummering Magic Desktop

- Erstatte Windows med et barnevennlig miljø som hindrer barn;
 - fri tilgang til Internett
 - uautorisert tilgang til systeminnstillinger og andre filer på datamaskinen
- Kan tilpasses flere brukere, og barn i flere alderstrinn
 - Man kan gi brukerne tilgang til alle programmer/spill som er installert på pc'en, og disse kan startes fra Magic Desktop
 - Inneholder funksjoner som med hell er testet på barn helt ned i 3-års alder
- Inneholder spesialdesignet nettleser som kun kan vise Internett-sider som foreldrene (eller leverandør) har valgt
 - Dette er i tråd med det SAFT-prosjektet anbefaler.
 - Inneholder egen "søkemotor" som finner barnevennlige sider (Forhåndsdefinerte sider)
- Tvinger foresatte til å ta del i barnas surfing da hver side/portal må godkjennes
 - Dialogboks som muliggjør direkte informasjon til foreldre som benytter løsningen
- Distribueres via nedlasting (~18MB)
 - Lastes ned fra www.online.no/kidsurf

10. desember 2003

Noen utfordringer rundt bruk av Internett

Hvordan få mamma/pappa til å installere løsningen?

- Gratis grunnpakke
- Mulighet for PC beskyttelse fra ivrige barn

Hvordan få mamma/pappa til å delta i barnas surfing?

- Må godkjenne nye sider
- Lære mamma/pappa hvordan barn benytter nettet
- Starte tidlig for å lære barna gode surfevaner;
 - Ikke oppgi personalia
 - Kritisk i forhold til innhold/venner på nettet
 - Følge 10 tips for trygg nettbruk – saftonline.no)

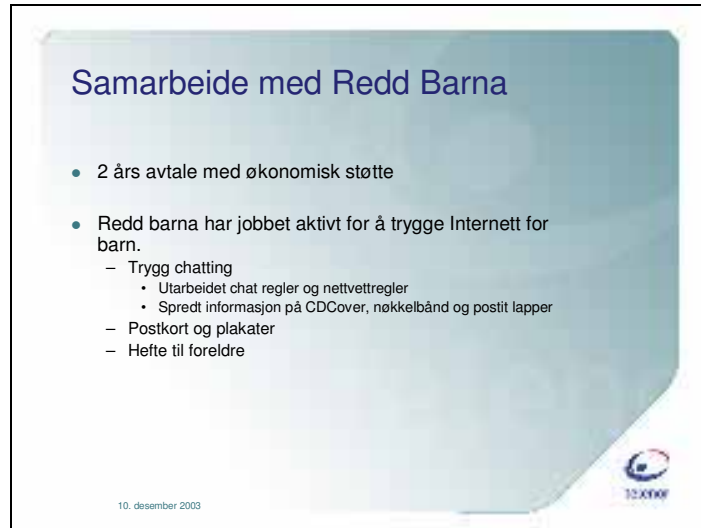
Hvordan beholde Internett som en spennende og trygg opplevelse for barn og unge?

Ris, ros, ideer og tanker mottas gjerne på:
jan-ove.saevik@telenor.com

10. desember 2003

Lysbilde 25

Samarbeide med Redd Barna

- 2 års avtale med økonomisk støtte
- Redd barna har jobbet aktivt for å trygge Internett for barn.
 - Trygg chatting
 - Utarbeidet chat regler og nettvettregler
 - Spredt informasjon på CDCover, nøkkelbånd og postit lapper
 - Postkort og plakater
 - Hefte til foreldre

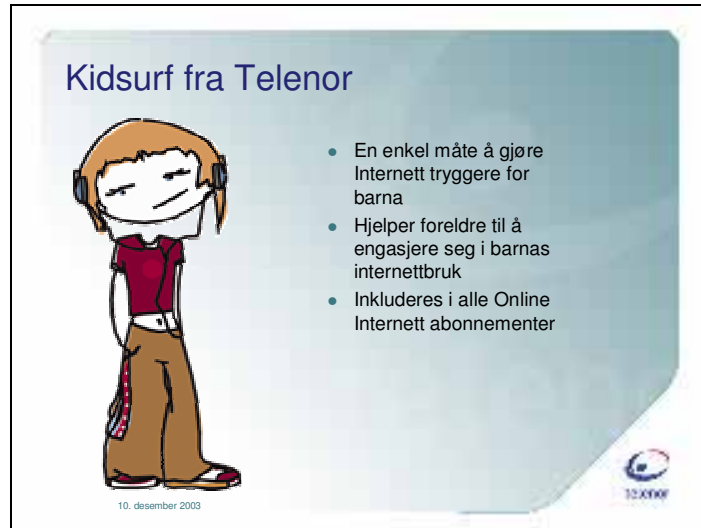
10. desember 2003

Lysbilde 26

Lysbilde 27

Kidsurf fra Telenor

- En enkel måte å gjøre Internett tryggere for barna
- Hjelper foreldre til å engasjere seg i barnas internettbruk
- Inkluderes i alle Online Internett abonnementer

10. desember 2003

Telenor

Lysbilde 28

En enkel nettleser

En nettleser med funksjoner tilpasset barnas bruk

Foreldrene bestemmer når barna kan bruke Internett og hvilke nettsider som kan vises

Ett passord beskytter alle innstillinger i nettleseren

10. desember 2003

Lysbilde 29

Engasjerer foreldrene

The screenshot shows a web browser window displaying the Kidsurf website. The page features a search bar at the top with the text 'SearchBox' and 'Søkefelt'. Below the search bar, there are several colorful icons representing different categories: 'Om oss', 'Kvalitet', and 'Watermark'. At the bottom of the page, there is a 'Disclaimer' and 'Pages: 1 2'.

For at barna skal ha større glede av Kidsurf, må foreldrene først ta stilling til hvilke nettsteder barna skal kunne bruke

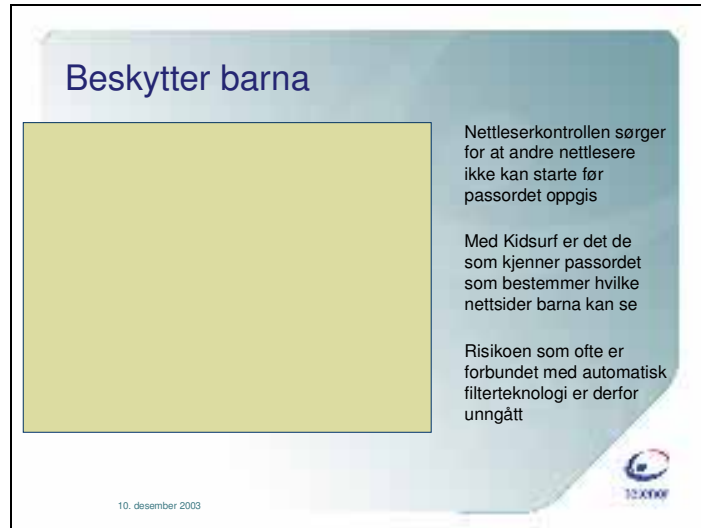
En søkemotor mot barnevennlige sider er inkludert

Oppstartssiden inneholder en lenke til SAFT-prosjektets informasjonssider om barn og Internett

10. desember 2003

Lysbilde 30

Beskytter barna

Nettleserkontrollen sørger for at andre nettlesere ikke kan starte før passordet oppgis

Med Kidsurf er det de som kjenner passordet som bestemmer hvilke nettsider barna kan se

Risikoen som ofte er forbundet med automatisk filterteknologi er derfor unngått

10. desember 2003

Lysbilde 31

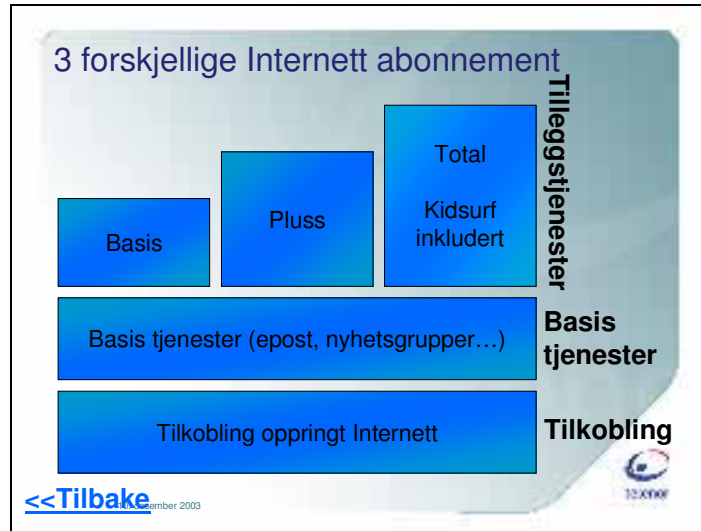

Trygghet	Vi ønsker at barna skal bli kjent med Internett på en trygg måte
Ansvar	Vi lar foreldrene bestemme hva deres barn skal oppleve på Internett
Innovasjon	Telenor formidler brukervennlig og nyskapende teknologi

10. desember 2003

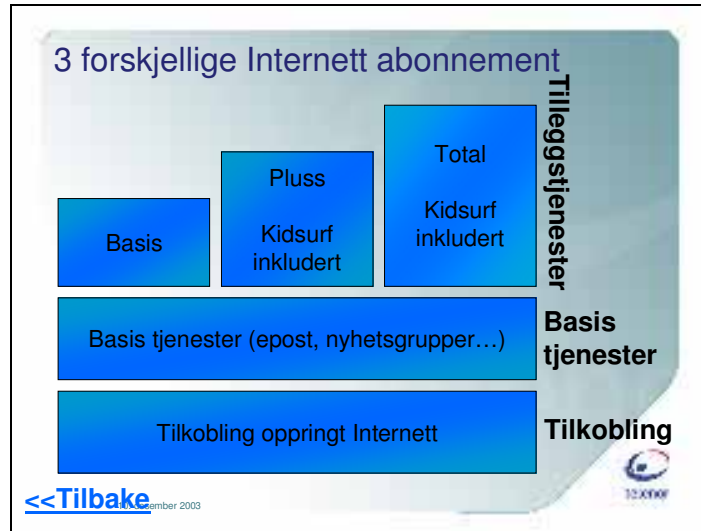
Lysbilde 32

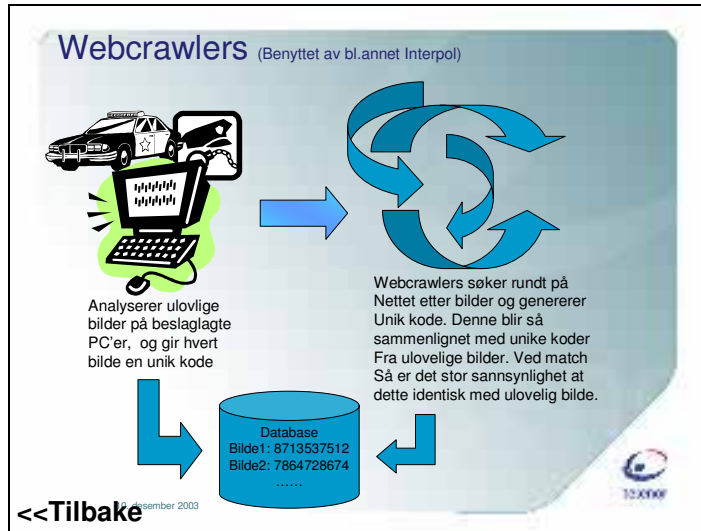
Lysbilde 33

Lysbilde 34

Lysbilde 35

Barn og chat, av Studentgruppe Alpha

Studentgruppe Alpha gjennomgikk i sin forelesning en evaluering av de ulike chattetilbud, på oppdrag for Redd Barna.

Gruppemedlemmer:

Astri Bjørkmo

Dag-Werner Hansen

Jann-Ove Lillegård

Rami Abood Skonseng

Innledning

Oppgaven vår var å drøfte om de tekniske løsningene valgt av de kommersielle aktørene som tilbyr chat for barn og unge, er tilstrekkelig for barns behov for sikker bruk av internett.

Vi har satt oss inn i tilbudet til 6 ulike aktører og vurdert disse. Utfra disse drøftingene har vi laget et forslag til hvordan en chat for barn kunne vært laget så sikker som mulig. Tilslutt nevner vi noen punkter utover det tekniske som må til for å gjøre barns bruk av chat sikrere.

Rapport for testing av chatteprogram

Jippi

Adresse: www.jippi.no

Setting design: Veldig ryddig å greit og et barnevennlig design. Programmet er del opp i et chattevindu og et spill vindu. Spill vinduet har også et chattevindu.

Begrensninger: Her finnes det svært lite begrensninger. Her har du en mulighet og den er å forlate spillet. Kicking av folk som flooder i kanalvinduet fungerer.

Operatør/administrator: Nei

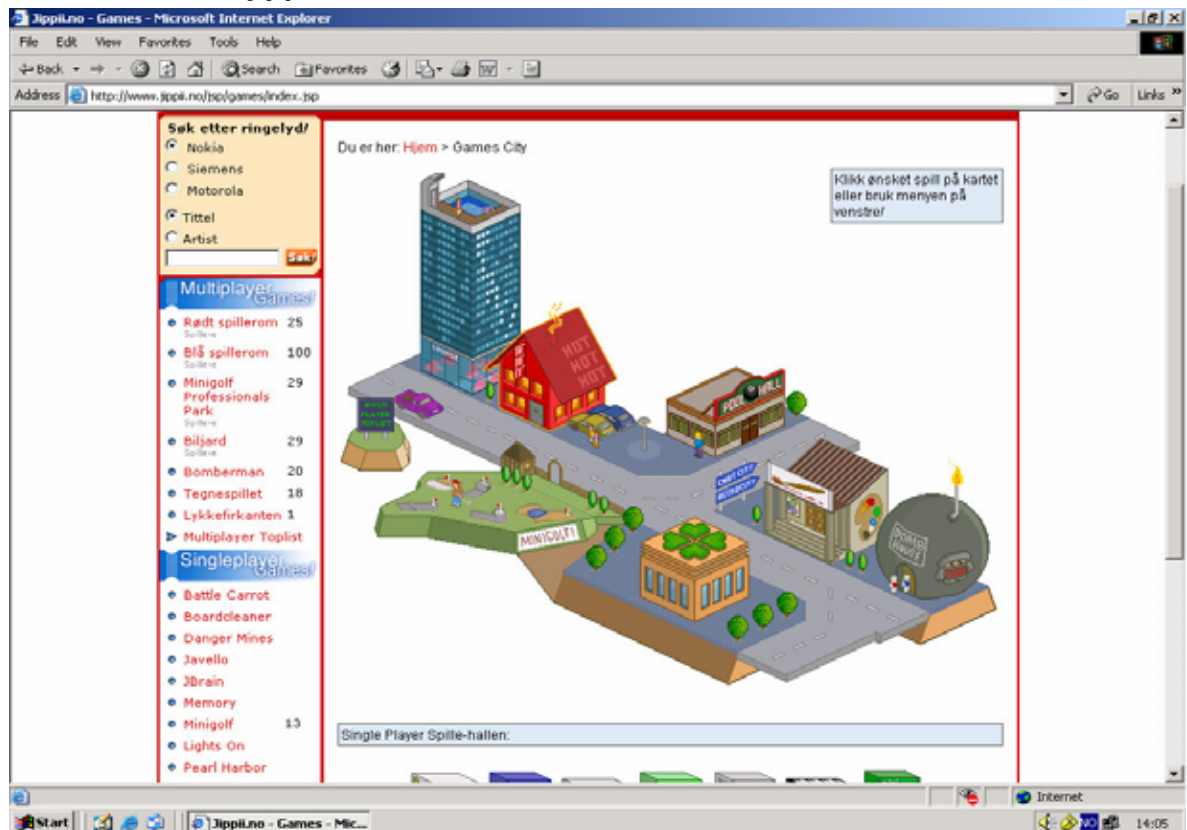
Fastsatte regler for bruk av chat? Ja

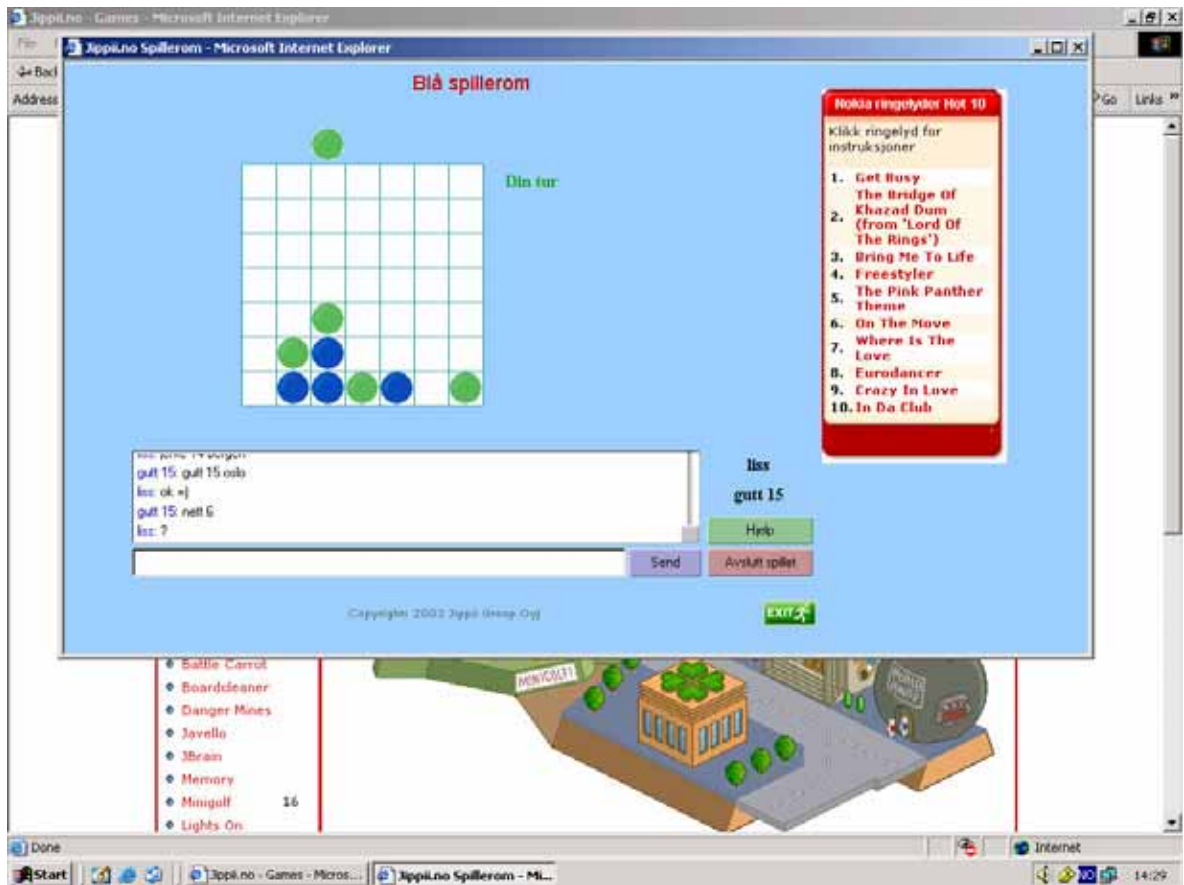
Nei

Brukervennlighet: Veldig lett å bruke og krever ikke store datakunnskaper.

Anonymitet: Veldig anonymt siden du bare trenger å skrive inn nick.

Screenshots av jippi

mIRC

Adresse: www.mirc.com

Setting design: Setting og design er ryddig og greit og man har stor kontroll på alle chattevinduerne.

Begrensninger: Her finnes ignore funksjonen som betyr at du kan klikke på en bruker å ignorere alt han/hun skriver til deg. Du kan også benytte deg av kick/ban funksjonen om du er operatør. Du har også mulighet å kontakte operatører dersom du har problem med enkelte av brukerne på chatten.

Operatør/administrator: Ja! Her finnes det operatører i alle kanaler og også hoved operatører på hver server.

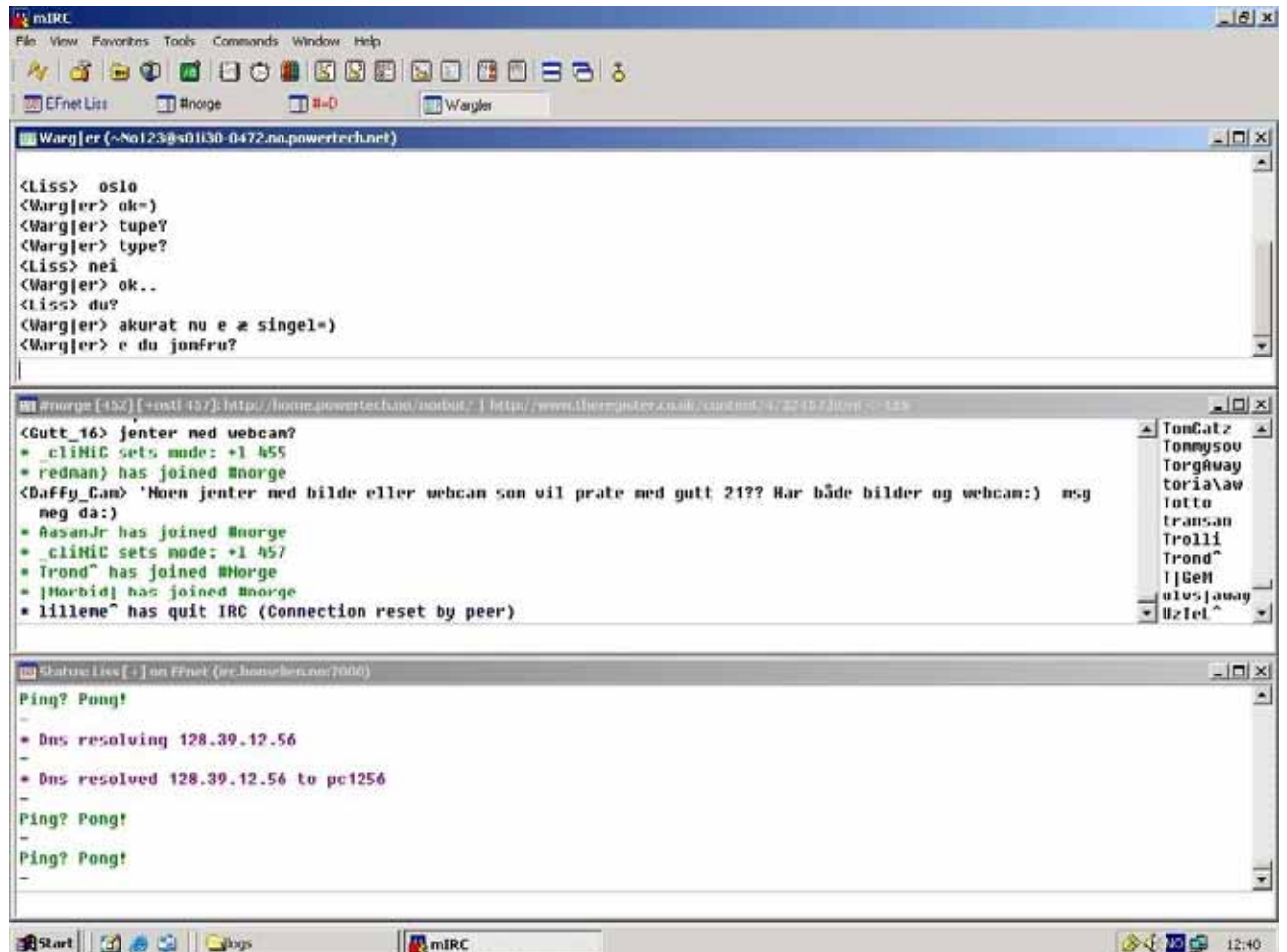
Fastsatte regler for bruk av chat? Ja

Nei

Brukervennlighet: Det kan være litt vanskelig å finne fram på mIRC. Det finnes en god del funksjoner som ikke alltid er lett å finne.

Anonymitet: Her kreves det at alle rutene om din profil er utfylt. Det positive er at du kan skrive hva som helst i alle rutene og bare velge deg et nick

Screenshot av mIRC

SOL chat

Adresse: www.sol.no/chat

Setting design:

Anonym design som ikke er direkte rettet mot spesielle aldersgrupper.
Designen er gjennomgående lik i alle kanalene.
Det laveste alderstrinnet SOL chat tilbyr er 16+.
Man kan ”hviske” til utvalgte deltakere i fellesrommet eller snakke i private rom.

Begrensninger:

Man kan klikke på den enkelte deltageren og krysse av for ignorere denne.
Dette stenger av for privat chatting og den såkalte hviskingen.

Operatør/administrator:

Det er ingen synlige moderatorer(administratorer).

Fastsatte regler for bruk av chat? Ja
Nei

Brukervennlighet:

Veldig greit design . Denne siden støtter bra opp i mot det man forventer av en chatte side.

Anonymitet:

Det kreves ingen innlegging av personlige opplysninger.
Kun konstruksjon av nick.

Her styrer man selv hva man vil gi av opplysninger.

Screenshot av sol.no/chat

Scandinavia Online - Chat - Microsoft Internet Explorer

chat

WEBRADIO 150H
Radio 1 Oslo
PLAY STOP LYD

Chattere Rom Venner Online

line[™] i 16+
--[MNM]=: dette er en stygg chat
Cash har kommet til.
singel gutt hvisker: liker du eldre gutter
Cash har gått til SOL Chat.
Du hvisker til singel gutt: hvordan da
singel gutt hvisker: jeg spør jeg
--[MNM]=: jeg stikker
Du hvisker til singel gutt: kommer an på
EMS!!!: hade
Birger(50+) har kommet til.
singel gutt hvisker: ok
2 jenter 11 år har forlatt chatten.
Tirill har kommet til.
bente48 har kommet til.
singel gutt hvisker: er du fra oslo
--[MNM]=: snakkes senere EMS
EMS!!!: lykke til hos legen
rollespillern har kommet til.
Tirill: heyhey.....

line[™]
EMS!!!
--[MNM]=
hmm 25
gutt
singel gutt
kurt 52
Birger(50+)
Tirill
bente48
rollespillern

Snakk Valg Hvisk

STØTT UTVIKLINGEN AV NORSKE FANS

Annonser på SOL.no

POPIT

Adresse: www.popit.no

Setting design:

Design som er tydelig rettet mot den ”yngre garde”.

Her skiller det ikke på aldersgrupper eller tema.

De eventuelle temaene som finnes her kan man konstruere etter behov.

Det poengteres i starten at denne chatten er åpen for alle.

Språkbruken og temaene indikerer at det er en relativt ung brukergruppe.

Inne i selve chat området kan man velge farge til sin identitet og farger til det man sier.

Det er populært å sende ”smileys-bilder” og ”følelser” til hverandre.

Det betenkelige her er at det kom en pop-up med reklame fra bladet mann, noe som kanskje ikke kjennetegner resten av settingen.

Begrensninger:

Man kan klikke på den enkelte deltageren og krysse av for ignorere denne.

Da vil meldinger fra denne deltakeren forsvinne fra felles rommet og det er ikke mulig å chatte privat.

Brukeren kan opprette en brukerprofil på seg selv, disse feltene er blanke i utgangspunktet.

Dette chatte stedet har filter som filtrerer ut kjente ord som ikke er tillat.

Disse ordene blir erstattet med andre tegn (”#% etc..)

Flooding (repetering) kontroll praktiseres også til en viss grad.

Hvis en kommando/setning repeteres gjentatte ganger etter hverandre , så gis det en advarsel og senere en ut kicking fra chatte stedet.

Operatør/administrator:

Det er ingen synlige moderatorer(administratorer).

Fastsatte regler for bruk av chat? Ja
Nei

Brukervennlighet:

Veldig grei design .

Denne siden støtter bra opp i mot det man forventer av en barne/ungdoms-chatte side, med tanke på design.

Store knapper, mye farger og utbredt bruk av bilder i stedet for ord peker i retning mot den yngre garde.....

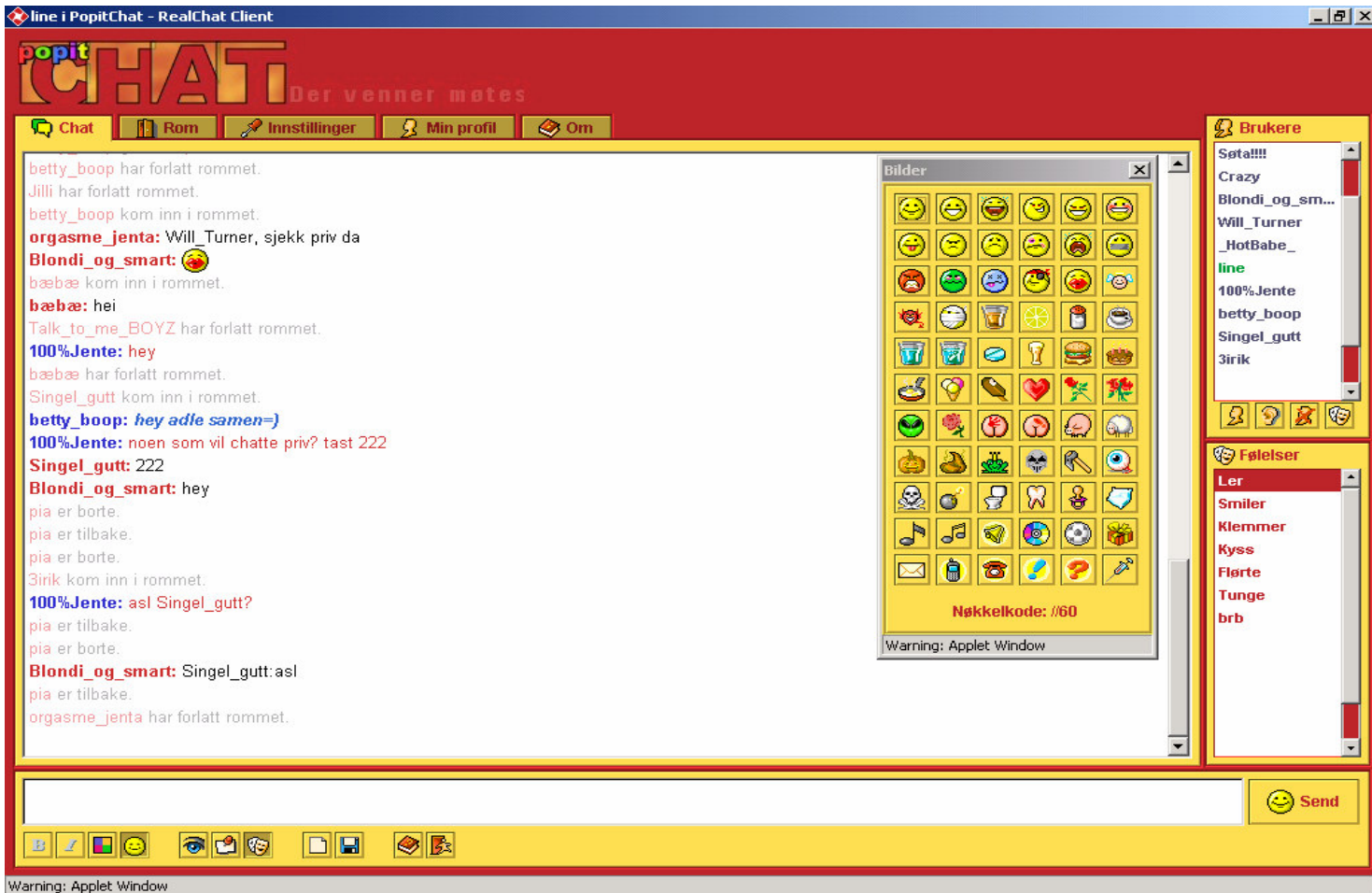
Anonymitet:

Det kreves ingen innlegging av personlige opplysninger.

Kun konstruksjon av nick.

Her styrer man selv hva man vil gi av opplysninger.

Screenshot av popit.no

Dagbladet snakk

Adresse: : <http://snakk.dagbladet.no>

Setting design: enkel setting, se vedlegg.

Begrensninger: Det finnes nesten ingen begrensninger, alle kan komme inn ved å skrive nickname.
Flooding funksjon "ikke helt rett" for eksempel, bruker som gjentar ord eller linje mange ganger ble stoppet noen sekunder og der etter kan fortsette videre

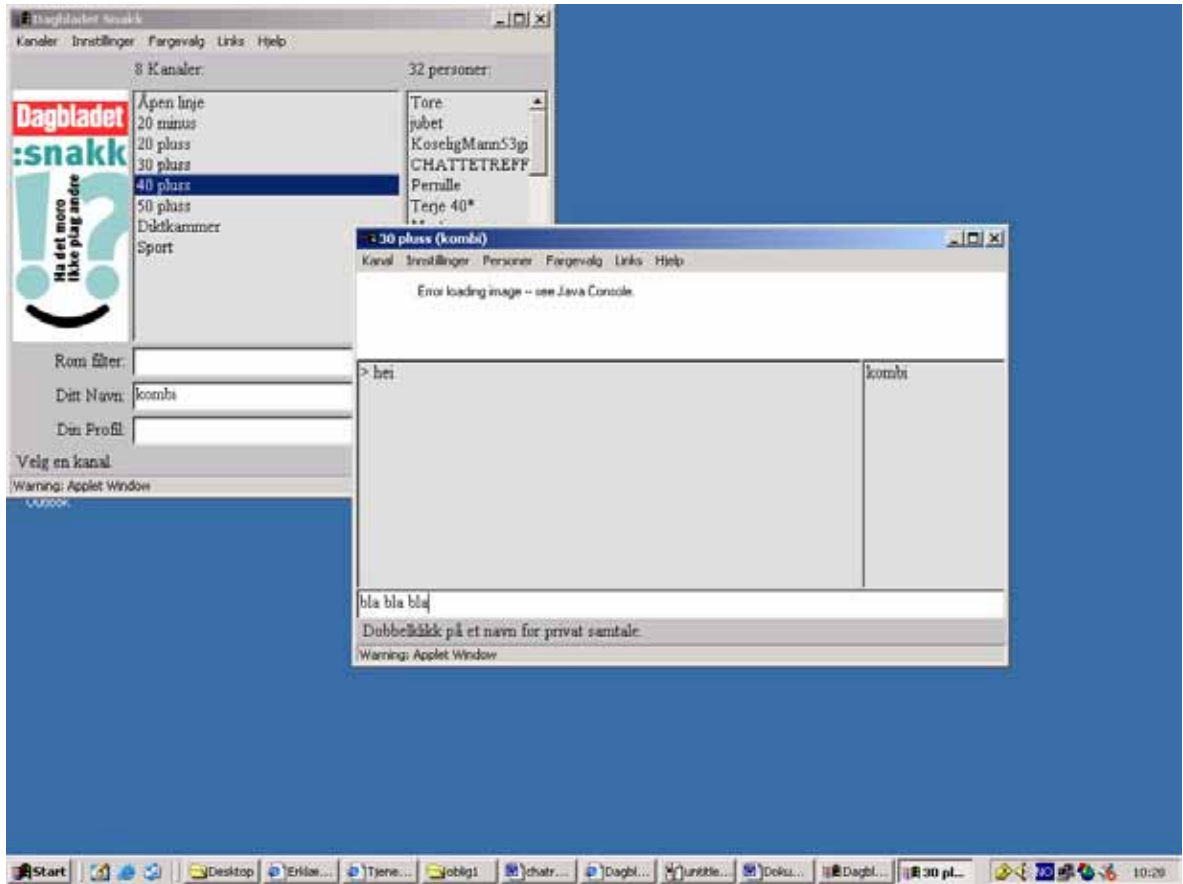
Operatør/administrator: Snakk's operatører fjerner nick/profiler som fremstår som pornografiske, rasistiske, usømmelige, ærekrenkende, støtende eller injurierende.

Fastsatte regler for bruk av chat? Ja
Nei

Brukervennlighet: Tilbyr i menyene, skrifttype kanaler, farger og hjelpe funksjonen

Anonymitet: Ja bruker må ikke gi personlige opplysninger, alle kan bruke chatten ved å skrive et nickname.

Screenshot av dagbladet chat

MSN Messenger

Adresse: <http://www.msn.no>

Setting design: Enkel design: valg meny, liste av de som påloget/ikke påloget og kommunikasjon utvalg.

Begrensninger og Operatør/administrator:

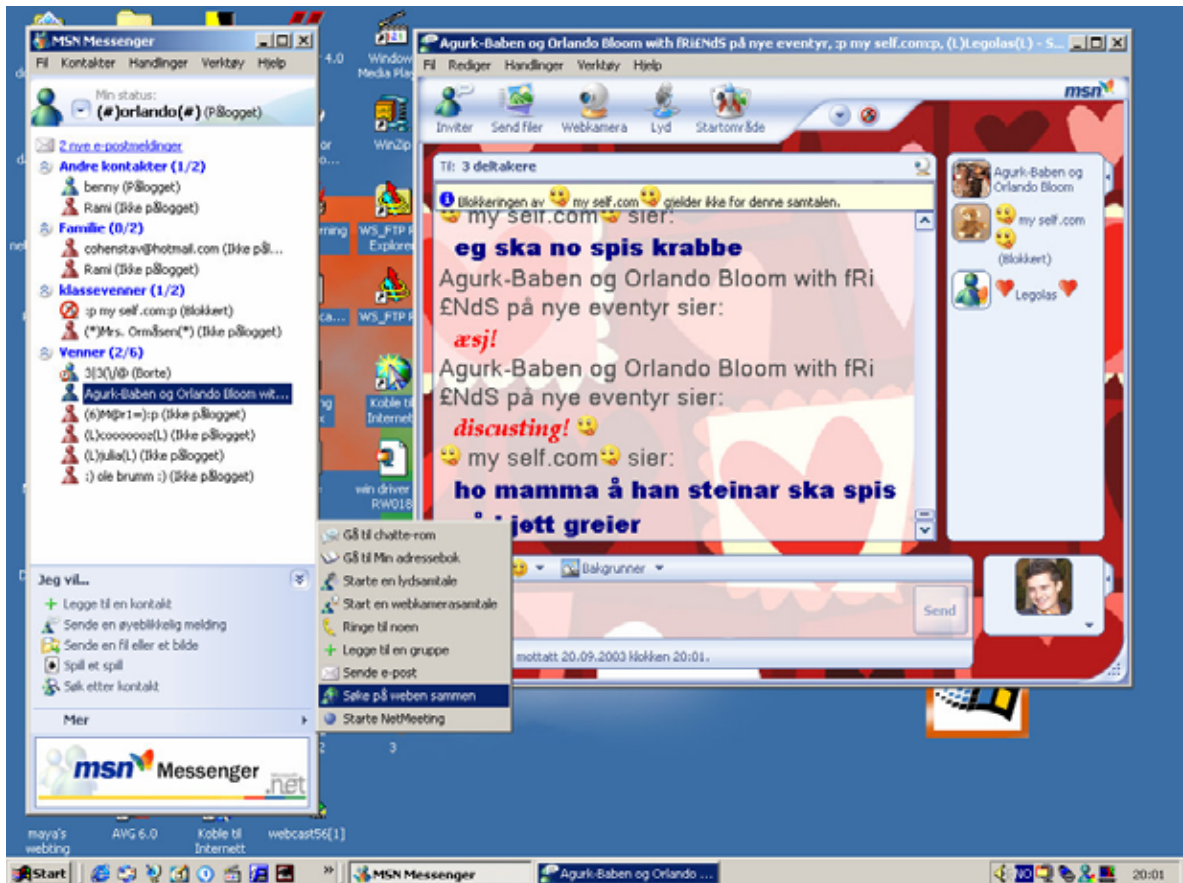
NET Messenger har et langt vilkår for å bruke, NET Messenger se side <http://messenger.msn.no/Help/Terms.aspx>

Fastsatte regler for bruk av chat? Ja
Nei

Brukervennlighet: Tilbyr store utvalg av kommunikasjon muligheten.eks: *Ring to phone*, webkamera, uttrykkikoner, Bakgrunner,

Anonymitet: Nei, MSN bruker må gi personlige opplysninger som: medlemsnavn, et kallenavn som han velger, (telefonnummer er valg fritt)
NET Messenger Service bruker NET Passport til registrerings- og påloggingstjenester

Screenshot av msn

Drøfting

Da vi startet arbeidet med å sjekke sikkerheten av chatteprogrammene chattet vi en del og sjekket hvordan programmene fungerte. Vi testet også ut hvilke funksjoner som fungerte slik de var ment å gjøre. Vi følte at personvernet i et chatteprogram burde være tilstede og ivaretas, men vi la raskt merke til er at mange av de som chattet lett kunne fortelle hvor gammel de var, hvor de bodde og hva de het. Man begynner da å lure litt på om de virkelig visste hva de drev på med. En ting er at selve sikkerheten i et åpent chattevindu skal fungere, men sikkerheten i et privat chattevindu må du sørge for selv. I et privat chattevindu settes grensene av brukerne selv og det er derfor lite sikkerhet i privat chatten.

De fleste av programmene vi testet var svært enkle å bruke og man trengte ikke stor datakunnskap for å bruke dem. Et lite unntak var mIRC der de forskjellige funksjonene var litt ”gjemt”. Siden chatteprogrammene vi testet var bygd opp på samme viset med et chattevindu og muligheten for privat chat satte vi opp noen punkter/funksjoner fra de forskjellige chatteprogrammene som er med og gjør sikkerheten for chatting bedre. Deretter diskuterte vi sikkerheten for hvert enkelt chatteprogram vi testet.

Vi la ekstra vekt på disse punktene da vi diskuterte sikkerheten.

- Flooding – Repeterende tekst
- Registrering – Før bruk
- Filter – Var det installert filter på chatteprogrammene?
- Kick/ban – En straff for brukere som ikke oppfører seg
- Ignore – En funksjon som kan brukes av en bruker mot en annen bruker.
- Moderator/operatør – En som monitorerer en kanal og fungerer som en administrator.

Alle chatteprogrammene vi testet utenom jippi hadde en kick/ban funksjon. Denne funksjonen trer i kraft om noen bryter de fastsatte reglene for chatteprogrammet. Denne

funksjonen ble brukt litt forskjellig, men dersom du flooder en chattekanal får du først en advarsel og om du fortsetter resulterer dette til slutt i en ban og du kan da ikke lenger komme deg inn på chattekanalen. Hvor lenge en ban varer kommer an på hva overtredelsen er. Dersom det er grov privat sjikane kan det resultere i at du aldri får slippe inn mer. I mirc chatten betyr dette det samme som at du er bannet fra server.

Vi prøvde også å teste ut hvordan filtret på poppit fungerte. Poppit var det eneste chatteprogrammet som hadde filter og det fungerte ikke særlig godt. De som chattet der inne la bare inn et tall eller et åpenrom og alle forsto likevel hva meningen av ordet var. Vi mener at et filter rett og slett ikke fungerer siden dette er så lett å unngå.

En av de positive funksjonene vi fant var muligheten til å ignorere folk man ikke ville prate med. Dette fant vi ut var kjekt dersom det var noen som man ikke ville prate med. Du merket bare nicket og klikket ignore. Det som da skjedde var at alt som ble skrevet til oss fra personen ikke kom opp i chatteruta. Alle programmene utenom jippi hadde en slik funksjon. www.jippi.no er en side som er laget for barn og inneholder en del enkle små spill som man kan spille enten alene eller med en annen person på nettet. For å spille 2-player må du utfordre en annen bruker og dersom han/hun sier ja starter spillet. Dette er for så vidt greit men nederst i spilleruta finner du et lite chattevinduet der du kan kommunisere med motspilleren. Her er det fritt fram for å skrive hva man vil. Dette skjer privat så det er ingen som følger med på hva som blir sagt og man kan ikke ignorere hva motspiller skriver. Da vi testet dette ut så det ikke ut som spillet i å for seg var det viktige men heller å skrive slibrige meldinger. Det eneste man da kunne gjøre var å forlate spillet.

En positiv ting med de chatteprogrammene vi testet ut var at man kunne være helt anonym og kun velge seg et nick. Man hadde muligheten til å legge inn opplysninger om seg selv men dette var helt valgfritt. Mange av brukerne la likevel opplysninger i selve nicket som for eksempel: Tine12. Det er da viktig at programmet har en moderator som kan ta tak i dette å be brukeren forandre nicket sitt slik at slike opplysninger ikke kommer ut. Dette var det bare mIRC som hadde og det syntes vi var uheldig. Moderator/operatør

er en person som følger med på chatten og kan kicke banna personer om de ikke følger reglene. Dette mener vi er en stor fordel siden de fleste vet hvordan man skal unngå filter. En annen fordel er at dersom noe skulle oppstå kan en chatter ta kontakt med operatør og fortelle hva som er skjedd og operatør vil da ta tak i saken. Slik får man direkte kontakt med operatør og kan ta tak i saken med en gang.

En av chattene vi testet hadde chatterom med navn som for eksempel 10+ 16+ osv. Dette er veldig ok siden man da kan sile ut aldersgruppene litt lettere og dermed kanskje lage litt ekstra beskyttelse i de kanalene der de yngste chatter. På dagblad og sol chat var kanalene bygd opp slik, men de hadde ingen moderator som overvåker noe vi ser på som et stort minus.

En av chattene vi så på var msn. Denne chatten er bygd opp slik at du legger til brukere som du vil prate med ved hjelp av en mailadresse. Det er en fin mulighet siden man selv kan filtrere hvem man vil chatte med. Et minus med programmet er at det ikke finnes operatører eller filter.

Forslag til løsning

Vi har laget et forslag til hvordan en chat for barn kunne vært laget så sikker som mulig.

- Når en chatteside åpnes kommer det lettfattelig informasjon om hvordan chatten skal brukes. Hvilke knapper brukes til hva og hva du bør og ikke bør gjøre.
- Ingen personlige opplysninger kreves for å opprette et nickname. Barna lager et nick de vil ha og reserverer det med passord. Dermed har de en fast "identitet" på nett uten å avgi noen opplysninger om seg selv.
- I chatterommet kommer det jevnlig påminnelser om ikke å oppgi telefonnr. eller andre opplysninger om seg selv, og om at du aldri vet hvem du egentlig chatter med.
- Knapper for å ignorere noen du ikke vil "høre" og for å varsle administrator om at chatten er ubehagelig, er lett synlige.
- En aktiv administrator overvåker chatterommet hele tiden. En passiv administrator er tilgjengelig dersom noen i privatrom trykker på Varsle-knappen, da overvåker administratoren chatten og stenger ute de som ikke følger reglene.

Oppsummering

Avslutningsvis må det sies at ingen tekniske løsninger kan skape full sikkerhet for barn som chatter. Tekniske løsninger er et skritt på veien og kan hjelpe når barna ønsker å sette grenser. Ignorerer-knapper og Varsle-knapper lett tilgjengelig gjør det enklere for barna å avbryte noe som er ubehagelig. Gode forklaringer på hvordan chatten brukes, lett synlig når barna går inn på en chatteside, gjør at de blir oppmerksomme på at de har mulighet til å avbryte når de vil. Påminnelser mens de chatter om å være anonyme, og at de aldri vet hvem de chatter med, gjør at de ikke så fort lar seg overtale til å gi fra seg opplysninger.

Barna må selv avgjøre når de synes at chatten blir ubehagelig. Holdningsskapende arbeid er viktig for at barna skal være trygge nok til å stole på seg selv og sin følelse av rett og galt. De bestemmer selv hva de vil være med på, det er aldri uhøflig eller galt å avvise noen i chatterommet eller å varsle administrator.

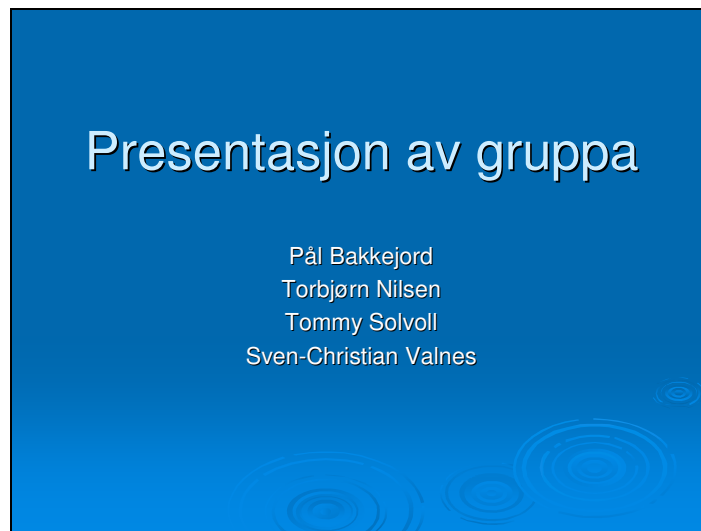
Foreldre må ta del i barnas bruk av internett. Lær chatting sammen med barna eller få barna til å lære sine foreldre å chatte. Da kan foreldrene ”henge med” når barna forteller om det de opplever på chatten. Det blir lettere for barna å si i fra om noe er vanskelig når foreldrene skjønner hva det dreier seg om.

Plasser familiens PC i stua. Da kan foreldrene være tilstede uten å direkte ”overvåke” barna.

Bruk av nettfiltre, av Studentgruppe Bravo

Studentgruppe Bravo gjennomgikk i sin forelesning noen av de ulike typer nettfiltre som finnes, etter oppdrag fra Redd Barna.

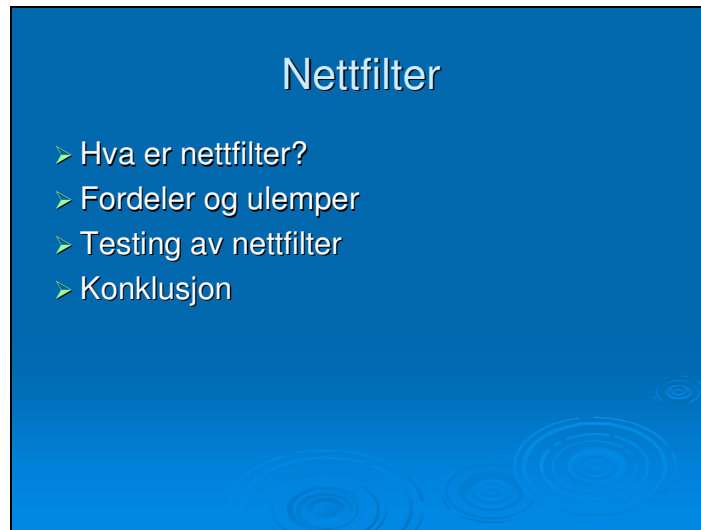
Lysbilde 1

Lysbilde 2

Problemstilling

Mange foreldre Redd Barna er i kontakt med etterlyser informasjon om filterløsninger. Drøft fordeler og ulemper ved bruk av nettfiler. Begrunn hvorfor du vil anbefale / ikke anbefale bruk av nettfiler for å beskytte barn og unge på Internett.

Nettfilter

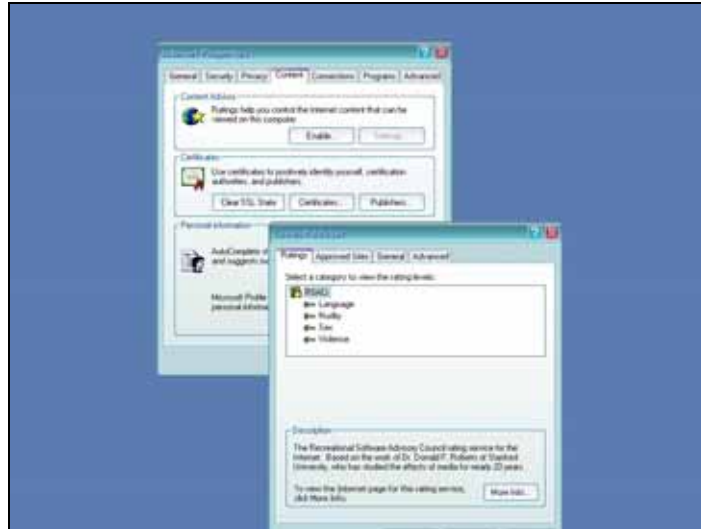
- Hva er nettfilter?
- Fordeler og ulemper
- Testing av nettfilter
- Konklusjon

Lysbilde 4

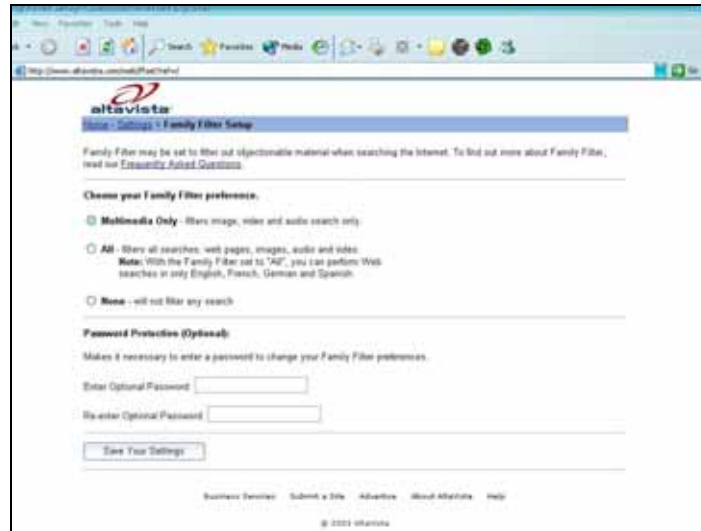
Hva er nettfilter?

- Er et filtreringsprogram
 - Sammenlikner en datafil med et sett med regler
- To typer nettfilter :
 - Programvare installert på egen PC, f.eks. NetNanny, Cyberpatrol og filtrerings tjenesten til Internet Explorer
 - Programvare som kjøres på en ISP-server eller på servere som fungerer som web portaler, f.eks. Altavista og Yahoo

Lysbilde 5

Lysbilde 6

Hvordan filtrere datafiler?

Det finnes 3 hovedmetoder :

➤ **Ja og nei listing :**

- Nei listing :
Lager en liste over Web adresser som skal blokkeres,
mens alle andre adresser ikke blir blokkert
- Ja listing :
Alt er i utgangspunktet blokkert
Lager dermed en liste over Web adresser som ikke skal
blokkeres

Lysbilde 8

➤ **Automatisk utvelging :**

Filtrering av filer ved at det søkes gjennom informasjonen i hver fil og sammenligner med en liste av ord, ordkombinasjoner eller andre identifiserbare elementer, for eksempel bilder.

Lysbilde 9

➤ **Klassifiseringskriterier :**

En fil eller url blir klassifisert etter innholdet og merket av en tredjepart, myndighetsorgan eller innholdsleverandør (eieren av nettstedet). Klassifiseringen skjer etter bestemte kriterier, for eksempel graden av nakenhet, vold eller annet. Merket vil da fortelle om innholdskategorien.

Lysbilde 10

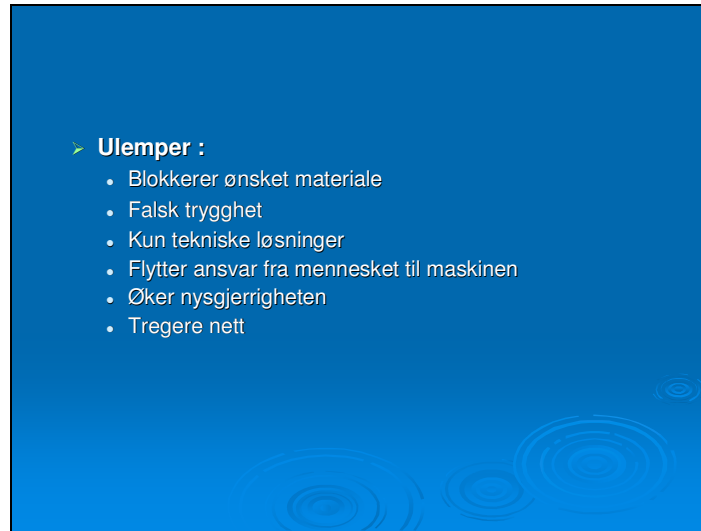

Fordeler og Ulemper

➤ **Fordeler :**

- Gjør det mer tungvint å lete etter forbudt materiale
- Enkle å bruke for foreldrene
- Viktig og tydelig signal fra foresatte

Lysbilde 11

Lysbilde 12

Test av nettfiltre

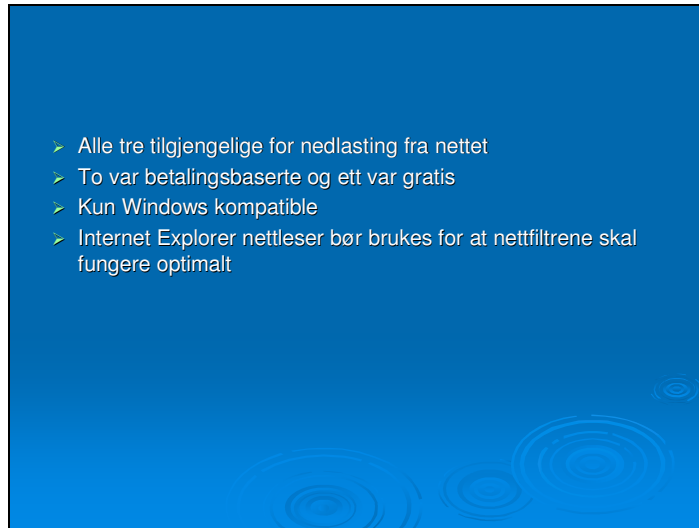
Vi så på 3 populære nettfiltre :

We-Blocker, NetNanny og CyberPatrol

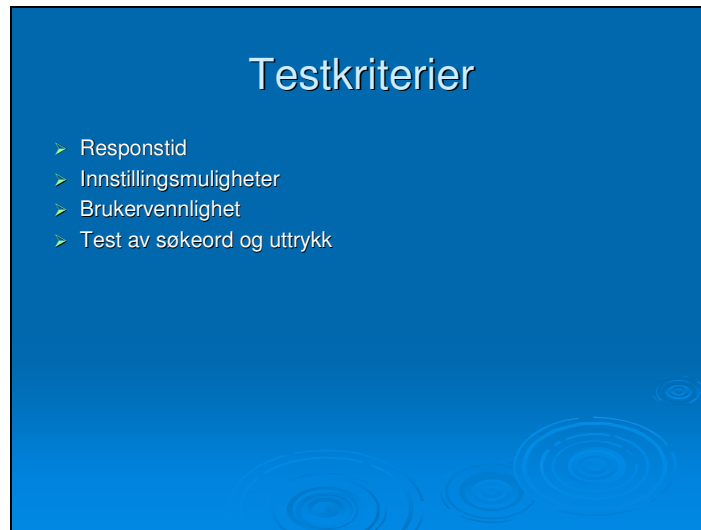

The image displays three logos for internet filtering software. On the left is the CyberPatrol logo, which features a yellow shield with a blue border and the text 'INTERNET CyberPatrol' and 'The Best & Safest' below it. In the center is the we-blocker.com logo, which consists of the text 'we-blocker.com' in a simple font inside a grey rectangular box. On the right is the NetNanny logo, which features the words 'Net' and 'Nanny' stacked vertically in a stylized, colorful font, with a small globe icon between the two words.

Lysbilde 13

Lysbilde 14

Lysbilde 15

Responstid

- Nettsidene oppleves som tregere
- Validering av nettsidene tar tid

Lysbilde 16

Innstillingsmuligheter

- Alle tre har mange og gode manuelle innstillingsmuligheter
- To filtre må konfigureres manuelt

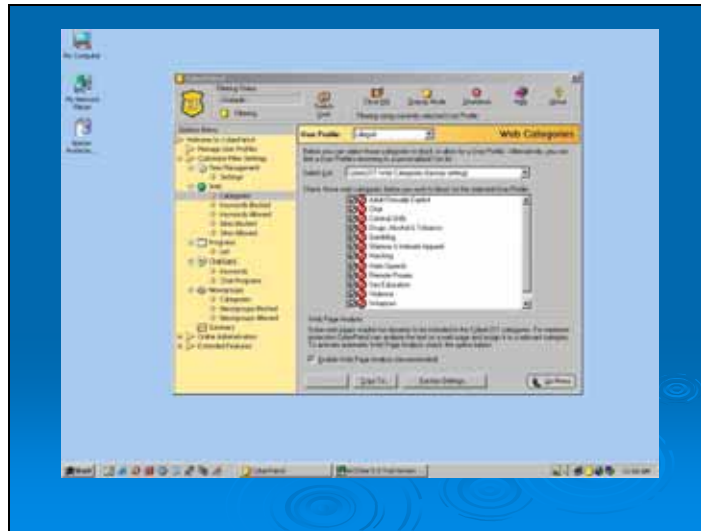
Lysbilde 17

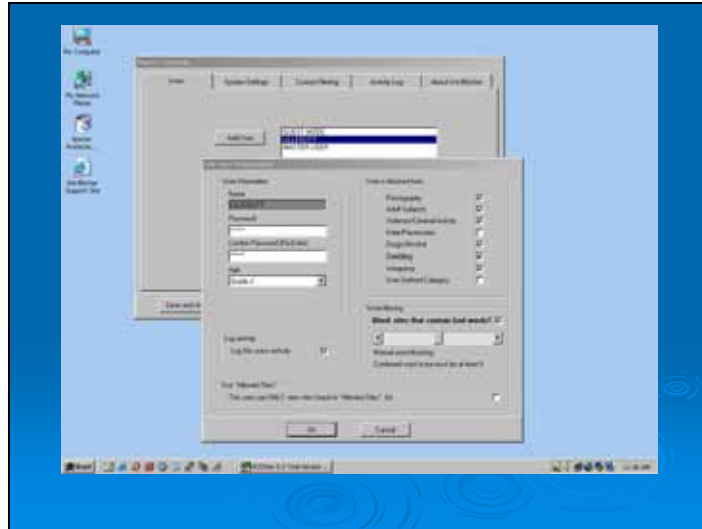
Brukervennlighet

- Alle tre var enkle og intuitive i bruk
- Oversiktlig
- Ett betalingsfilter utmerket seg spesielt positivt

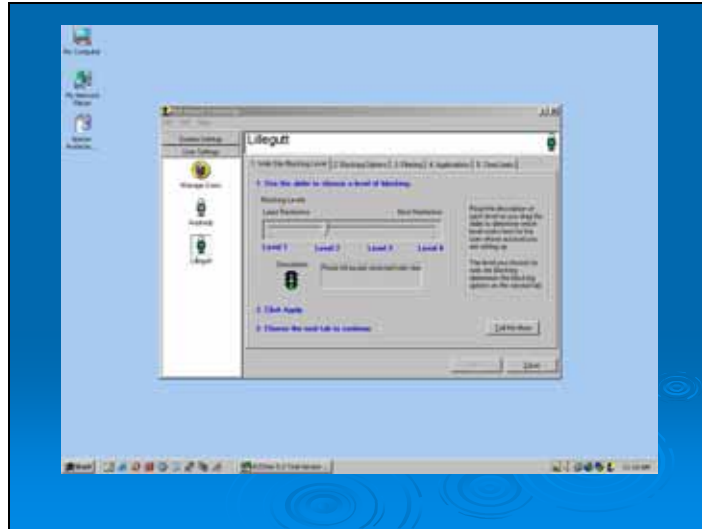
Lysbilde 18

Lysbilde 19

Lysbilde 20

Lysbilde 21

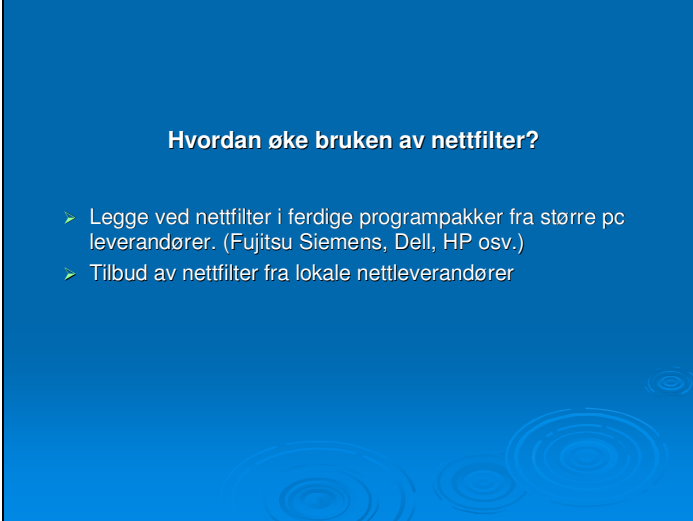
Test av søkeord

- Alle tre stoppet søk etter sex, vold og hatpropaganda
- Alle tre hindret oss fra å surfe anonymt
- Alle tre blokkerte pop-ups
- Nudistsider slapp gjennom hos alle tre

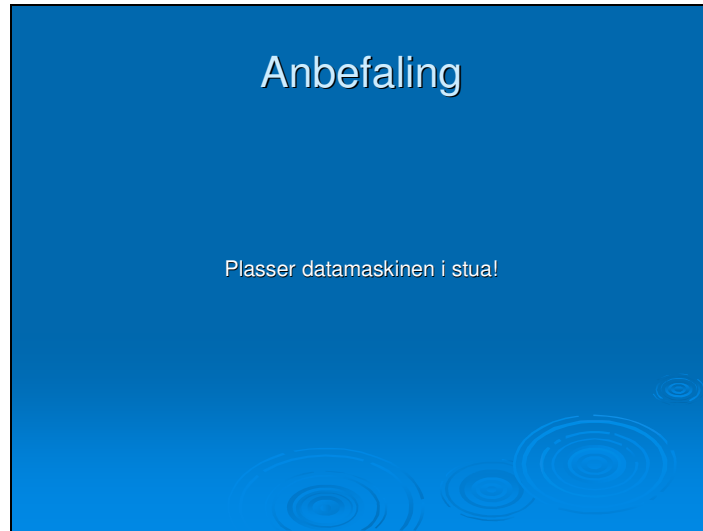
Lysbilde 22

Hvordan øke bruken av nettfiler?

- Legge ved nettfiler i ferdige programpakker fra større pc leverandører. (Fujitsu Siemens, Dell, HP osv.)
- Tilbud av nettfiler fra lokale nettleverandører

Lysbilde 23

Konklusjon

- Nettfilter er et hjelpemiddel for å beskytte barn fra deler av det som finnes på Internett
- Det finnes ikke 100% sikre nettfiltere
- Foreldre må sette seg inn i:
 - hvordan nettfiltere fungerer og konfigureres
 - hva barn gjør på Internett
- Det er fortsatt foreldrene oppgave å lære barn etikk og moral

Bruk av MMS, av Studentgruppe Charlie

Studentgruppe Charlie hadde sett nærmere på den nye MMS-teknologien og la frem sine tanker i seminarets siste forelesning. Også dette var etter oppdrag fra Redd Barna.

Lysbilde 1

Presenter Dan

Hva skal vi si?

Stor utvikling av mms

Vi tar opp problemet med mms tlf og barns sikkerhet

Vi kommer til å ta opp 3 sider av denne saken: barns bilder av barn, voksnes bilder av barn. Barns tilgang til voksen porno

Lysbilde 2

- MMS er en ny teknologi som lar oss sende bilder og lyd med tekst i tillegg til små videofiler over mobilnettet.
- Forskjellen mellom kameratelefoner og MMS telefoner
- Gamle tlf kun SMS

Lysbilde 3

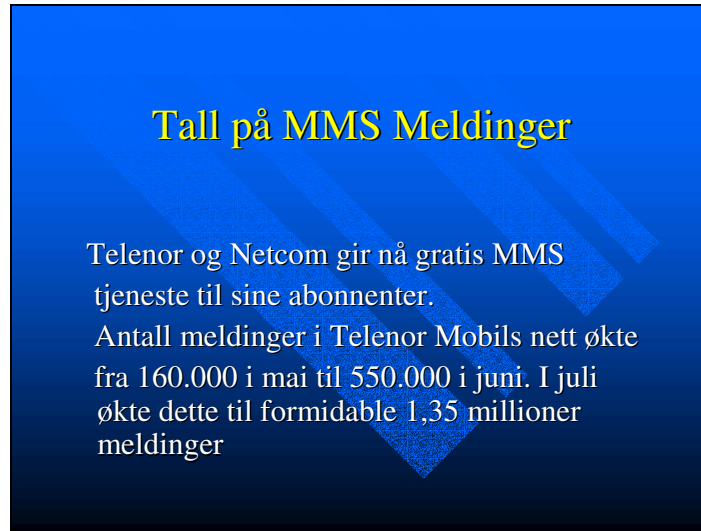

MMS Kameratelefoner

- Salget av de nye kameramobilene har gått over all forventning.
- Hittil har mobilprodusentene solgt 50 millioner av dem.

Så billig at snart er allemanseie

Lysbilde 4

Kjempe mange, baktanken er nok å gjøre fol avhengige av tjenesten

Bruk av MMS har vært gratis siden 1. juni.

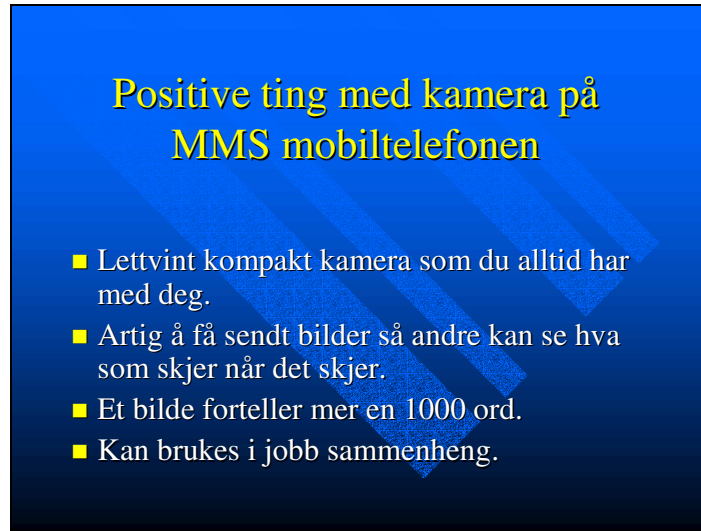
utviklingen i august tilsier at økningen fortsetter, ifølge Telenor. Ref itavisen

Lysbilde 5

Her kan vi da se eksempler på bildekvaliteten på bilder tatt med mms kamera telefoner

Lysbilde 6

**Positive ting med kamera på
MMS mobiltelefonen**

- Lettvint kompakt kamera som du alltid har med deg.
- Artig å få sendt bilder så andre kan se hva som skjer når det skjer.
- Et bilde forteller mer en 1000 ord.
- Kan brukes i jobb sammenheng.

Du har jo alltid telefonen med deg, tilgjengelig i et uventet øyeblikk

Lysbilde 7

Ulemper med kameratelefoner med MMS

- Kan ta SMS mobbing til nye høyder.
- Lett å ta bilde av intetanende offer.
- Rask spredningsfaktor på tvilsomme bilder fra mobil til mobil.
- Lett å publisere tvilsomme bilder på nett.
- Nesten umulig å stoppe et bilde som allerede er kommet i omløp

SMS mobbing – med bilde av offeret

Intetanende offer – i garderoben i dusjen, snik seg bak

Spredningsfaktor – ett tastetrykk

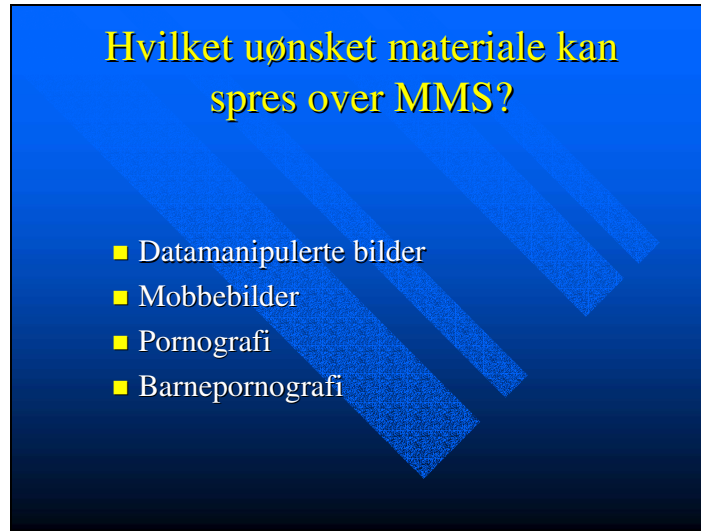
Vaskemaskinmannen er kjent over hele verden

På nett – veldig enkelt å føre over

Det er ikke lett å se om en person tar bilder med mobilen, eller bare leser en melding

Nesten umulig å stoppe

Lysbilde 8

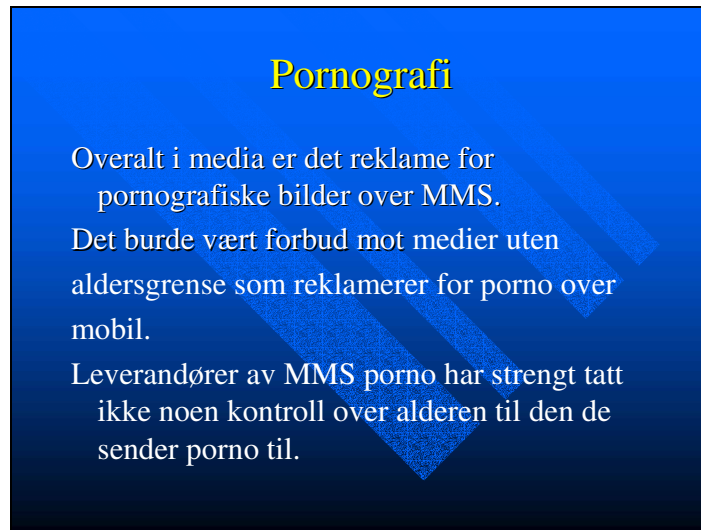
Datamanipulert

Mobbebilder

Porno – barn får lett tilgang

Bildet prater for seg selv

Lysbilde 9

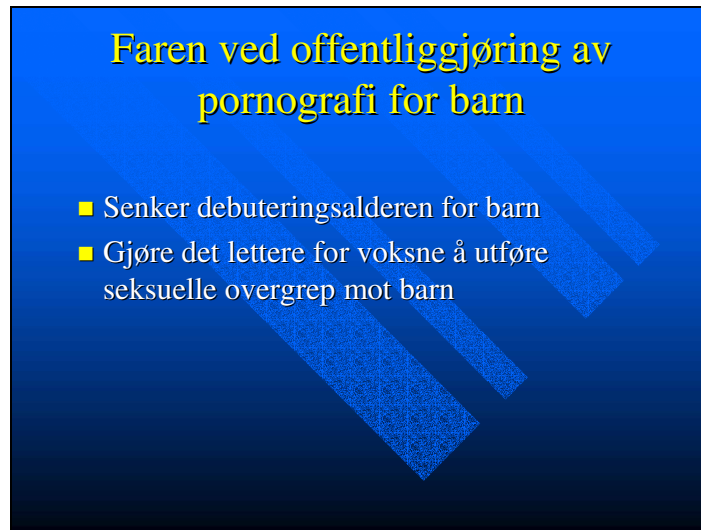
Media reklame mms

-Kamasutra

Forbudt uten aldersgrense

Leverandør ingen kontroll

Lysbilde 10

**Faren ved offentliggjøring av
pornografi for barn**

- Senker debuteringsalderen for barn
- Gjøre det lettere for voksne å utføre seksuelle overgrep mot barn

Debuteringsalder

Pedofile

Lysbilde 11

Hvordan begrense tilgjengelighet av voksenmaterialet for barn

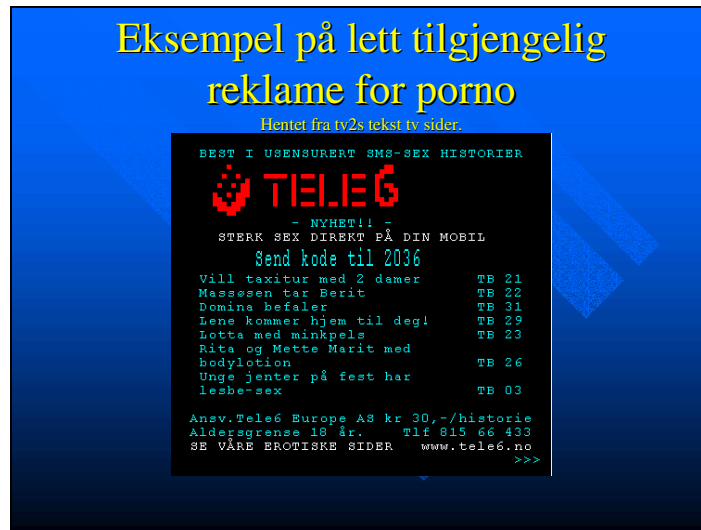
- Reklame for MMS og annen mobil tlf porno burde kun ha tilgang til å reklamere for tjenesten på steder der ikke barn holder til.
- Plasser de reklamerer i dag er Tekst TV, aviser, ukeblader.
- Spesielt interesserte i denne typen tjenester kan finne sine interesser i pornoblader der unger normalt ikke har så lett tilgang til.

Reklamer der det ikke er barn

I dag: ttv, aviser, ukeblader

Ønsket: pornoblad

Lysbilde 12

TV2:

Dette er erotiske historier

Fant klespoker på MMS

TVN:

-xxx magasinet, for deg over 18 år

-Må letes litt etter

-Bakgrunnsbilder

-Ikke sikker på grovheten

-Eks HotGirls, Lesbians, i seng med strømper

Lysbilde 13

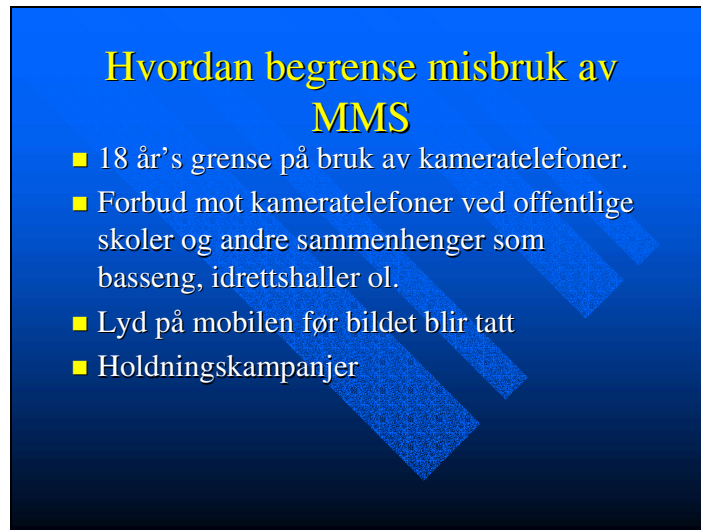

På stranda – naturlig for et barn å gå nakent, men sammenhengen

Tastetrykk

Både egne og andres barn kan bli utsatt for dette

Lysbilde 14

Vi tror kanskje ikke 18år's grense er et realistisk mål, men kunne vært ønskelig.

-Pga mobbebilder

-Vanskeligere å få tak i porno for barn

-Pga tankeløse barn tar bilder av seg selv eller venner og publiserer dette (fjortiss sidene) uten å tenke over konsekvensene

Forbud ved offentlige plasser, som basseng har begynt å komme, men burde blitt mer opplyst om.

-Se på bensinstasjoner og båter om noen har tlf på...

-Mobbebilder

-Overgrep mot barn

Mobilselskapene sikt mot standardiserte regler for hvordan dette skal utføres

Noen land har et høyt pip

Holdningskampanjer

Hvordan begrense misbruk av MMS
forts.

- Teleoperatørene burde ha stikkprøver av hvilke bilder som blir sendt gjennom deres tjeneste, og opplyse kundene om dette, for å holde vekk ulovlig materiale fra nettverket.
- Sperre kontantkort for MMS grunnet den unge brukergruppen samt at de kriminelle benytter seg av muligheten til å skaffe seg kort uten å måtte registrere seg.

Opplys brukere om stikkprøver, vi vet ikke helt hvordan det kan gjennomføres med tanke på personvern

-Hos fotolabben blir alle bilder sjekket og ulovelig materiale blir anmeldt

Kontantkort:

Unge

-Mobbebilder, tankeløse bilder, porno

Kriminelle

-Barneporno

Konklusjon

- Målet er ikke å begrense bruken av MMS, men begrense misbruken av MMS.
- Man klarer ikke å få bukt med all misbruk, men det må bli satt visse restriksjoner for bruken av MMS.
- MMS er kommet for å bli

Lysbilde 17

Lysbilde 18

Lysbilde 19

Lysbilde 20

En stor takk til

Som har stilt en Sony Ericsson T610
til disposisjon.

Epilog

”Er det hennes tur i dag?”

Av Elizabeth Skogrand,

leder for Redd Barnas arbeid mot seksuelle overgrep mot barn på internett.

.

Samarbeidet mellom Redd Barna og HiNe

Jeg tenkte jeg skulle innlede med å si noen ord om samarbeidet mellom Høgskolen i Nesna (HiNe), avdeling for Samfunnsinformatikk og oss i Redd Barna.

Initiativet til samarbeidet ble tatt høsten 2002 og vi bestemte oss for å gå videre med ideen etter at jeg hadde vært her oppe og holdt en gjesteforelesning i desember.

Samarbeidet mellom HiNe og Redd Barna er et forpliktende faglig samarbeid hvor begge parter skal bidra og innebærer at HiNe som eneste høgskole som har satt barnepornografi på Internett på pensum, skal ha faste forelesninger av Redd Barna, studiebesøk hos Redd Barna og sist men ikke minst samarbeidet gir mulighet til utveksling av ideer og nettverk. For oss i Redd Barna er veldig nyttig å få innspill og kunnskap fra et miljø som vi vanligvis ikke samarbeider med men som faktisk er blant de som ofte kommer borti barnepornografi på nettet eller kommer til å få jobber senere der de må forholde seg til det.

Barnepornografi er seksuelle overgrep mot barn

Bakgrunnen for at vi har dette seminaret er at vi ser at 90 % av all barnepornografi i dag formidles over internett. Internett er et fantastisk verktøy for kommunikasjon over landegrensene og en enorm informasjonskilde, men dessverre også en arena for kriminelle handlinger, enten det gjelder oppskrifter på bomber, narkotikahandel eller - som vi har diskutert i dag - seksuelle overgrep på barn. For det er nettopp det barnepornografi handler om: et hvert bilde dokumenterer overgrep mot et eller flere barn. For barnet har dette ikke noe med sex eller pornografi å gjøre, men med fornedrelse, overgrep, vold og noen ganger død.

De bildene som i dag florerer på Internett er ofte gamle, opptil 20-30 år, men det legges ut nytt materiale hver dag og du kan bestille et hvilket som helt overgrep realtime. Dette betyr at mens vi har seminar her i dag er det noen som enten laster ned bilder av barn som har blitt

utsatt for overgrep for lenge siden som aldri kommer ut av offerrollen når bildene igjen og igjen blir brukt til seksuell tilfredsstillelse eller som handelsvare, eller mange barn blir utsatt for et kontinuerlig misbruk for å produsere nytt materiale, samtidig er det barn som voldtas realtime på bestilling fra en internettkbruker et eller annet sted i verden.

Mange vil kanskje da spørre seg? Har ikke dette alltid skjedd? Har vi ikke til alle tider opplevd at barn misbrukes? Til og med i antikken? Dette er selvfølgelig helt riktig, men det er viktig å huske på at før internett var det ingen offentlig arena for utveksling av materiale som inneholdt seksuelle overgrep mot barn. Ingen steder der du kunne fortelle andre at du var på utkikk etter materiale ikke minst fordi temaet var – og er – tabubelagt og uakseptabelt å nevne. For å utveksle barnepornografi måtte du vite helt konkret hvem som var interessert i å bytte og avtale å møtes et sted der man ikke ble oppdaget. Mange som laget, kjøpte eller solgte barnepornografi ble tidligere for eksempel oppdaget gjennom at fremkallingslaboratorier eller fotobutikker oppdaget bildene og varslet politiet.

Internett gir derimot muligheten til å møte andre som har samme ”interesser” komplikasjonsfritt og med liten fare for å bli avslørt. Som på et hvert annet område fungerer nettet som et nettverk til å utveksle informasjon og materiale samt opplysninger om tilgjengelige barn. Det er billig, hurtig, involverer ingen tredjepart i tillegg til at det er et velegnet verktøy for å systematisere og opprette samlinger, noe som ofte er et kjennetegn ved pedofile og de som er seksuelt tiltrukket av barn. Det å treffe mange andre som er opptatt av barnepornografi og barneovergrep gir en følelse av å ha venner, bekrefter en forvrengt tenkning om overgrep mot barn og aller farligst; man opplever en alminneliggjøring av overgrep som bidrar til å senke terskelen for å begå overgrep selv.

I tillegg er det mange overgripere som bruker barnepornografi til å manipulere barn. De kan lure barn til å tro at ”alle andre barn er med på dette”, ”barna på bildene har det moro og synes dette er ok”. I etterkant av at barna har blitt presset til å være med i pornografiske fremstillinger kan dette også brukes til å få barna til å holde tett om hendelsen. Det er svært problematisk for barn å snakke om overgrep og det er enda mer problematisk å fortelle hjemme eller til noen du stoler på at du har tilsynelatende frivillig deltatt i en barnepornografisk fremstilling. Overgriperne vet dette og kan true med å offentliggjøre materialet hvis barnet forteller noe.

Omfang og utbredelse

For å kunne bekjempe barnepornografi må vi forstå hvilket omfang og utbredelse vi snakker om. Det er selvfølgelig helt umulig å si nøyaktig hvor mye barnepornografi som ligger på nettet, men jeg skal gi dere noen tall som kan gi en indikasjon på hvor alvorlig spredningen er:

- 50.000 bilder utveksles i nyhetsgrupper hver måned (kilde: Copine)
- 4600 chatrom for utveksling av materiale og diskusjoner om overgrep mot barn
- 182.888 websider (med utallige linker) i 2002. (kilde: Innocence in Danger)
- 50.000 barn i Norge har møtt noen fra chatten og i 20% av tilfellene viste den de skulle møte seg å være en voksen (kilde:SAFT/MMI)

Disse tallene viser at omfanget av barnepornografi er enormt og i Redd barna er vi opptatt av at forestillingen om det kun er de ”pedofile” – en slags pariakaste – som driver med dette, gjør at vi ikke kommer videre i å forebygge denne type kriminalitet mot barn. Fenomenet barnepornografi er komplekst og begrepet ”pedofil” er egentlig en betegnelse på en svært liten gruppe mennesker som har en seksuell fiksering på barn i prepubertal alder. I dag brukes ofte ”pedofil” om alle som av en eller annen grunn befatter seg med barnepornografi eller barneovergrep, og begrepet brukes ofte på en uformell og ufarlig måte.

Jeg sier ikke dette fordi Redd Barna mener at alle er overgripere og vi ser spøkelses på høylys dag, men det er viktig å være åpne for at de som er involvert i barnepornografikriminalitet kan være helt ”vanlige” folk. Det er flytende overgang mellom å være nysgjerrig på pornografi, bevege seg over mot barnepornografi – noen føler jo at de må sjekke om det er så ille som Redd barna sier... - og til å bli hektet på materialet og må se mer hele tiden. Dere skal vite at de som lager dette materialet vet akkurat hva som får folk til å ha lyst til å se mer. Det er akkurat som en såpeopera, det legges inn mekanismer som virker vanedannende. Du får lyst til å se hvordan det går med hovedpersonen, hva som skjer neste dag og så videre.

Barnepornografi og vanlig pornografi for den del, kan bygges opp på samme måte, bare med den katastrofale konsekvens at når du logger deg på for å se hva som har skjedd siden sist, har et eller flere barn blitt utsatt for overgrep for å lage det nye materialet.

Noe som viser at mange sitter og surfer på pornografi og blir hektet er blant annet meldingene Redd Barna får til tipslinjen vår fra arbeidsplasser. Det er påfallende at en del sitter på jobben midt på natten og "tilfeldig" dumper borti ulovlig barnepornografi. Etter NRK Brennpunkts dokumentar "Det pedofile nettverket" i fjor februar så viste det seg at på søkemotoren Kvasir var søkeord knyttet til barnepornografi på topp mellom kl 8 og 9 om morgenen hvilket betyr at mange henter seg en kopp kaffe og tar et søk på seksuelle overgrep mot barn når de kommer på jobb. Jeg var inne og sjekket i går og Kvasir har heldigvis stengt for muligheten til å søke på de mest typiske ordene, men likevel var kombinasjonen "unge gutter og damer" høyt oppe.

Trender og utviklingstrekk

Fra tipsene vi får inn på tipslinjen vår er det tre utviklingstrekk som peker seg ut når det gjelder barnepornografi på internett.

Den første trenden er at barnepornografi er så lett tilgjengelig på nettet at også de som under andre omstendigheter aldri ville ha kommet i kontakt med den type materiale nå får tilgang. Fra Redd barnas side er vi svært bekymret for at dette betyr at bilder av overgrep mot barn blir "alminnelig" og terskelen for å se på materialet og i verste konsekvens begå overgrep, blir lavere.

Vi har også lært gjennom samarbeidet med politiet og fra nettverket vårt i Redd Barna-alliansen internasjonal at organisert kriminalitet, det mange kaller mafiavirksomhet, er tungt inne i barnepornografi. Det er i dag tette bånd mellom pornoindustrien og de som produserer kommersiell barnepornografi og dette er en industri der det er mye penger å tjene. Når det gjelder kommersiell barnepornografi blir den gjerne produsert i land i Øst-Europa med svak politimyndighet, lite fokus på beskyttelse av barn og utbredt mafiakultur. I tillegg er det god tilgang på "råvarer" (dvs. barn). De samme barna brukes gjerne i bordeller, i gateprostituasjon, i narkotikasmugling, illegal immigrasjon eller annen kriminell virksomhet. Spredning på nettet er billig og enkelt. I landene der mange av kundene sitter foran pc'ene sine er strafferammene lave og etterforskningskapasiteten liten.

Den tredje trenden vi ser som går motsatt vei av den kommersielle masseproduserte barnepornografien fra Asia og Øst-Europa er hjemmeproduserte overgrepsbilder. Dessverre

blir rundt 5 % av alle norske barn utsatt for gjentatte og grove seksuelle overgrep og mange av disse skjer innenfor hjemmets fire vegger av noen i familien eller i nær tilknytning til barnet. Nå som det er penger å tjene på overgrepbilder på nettet og bilder fra overgrep mot egen barn fungerer som ”inngangsbillett” i en del pedofile nettverk, har overgrep som før var tabubelagte og som regel ble holdt hemmelig av både offer og overgriper, nå fått en kommersiell slagside.

Plutselig kan incestofre oppleve – i tillegg til det traumatiske knyttet til overgrepene – å få bilder av seg selv lagt ut på nettet. I tillegg er det mulig å ta opp bestilling på visse typer overgrep og familiefedre og andre som utsetter barn for seksuelle overgrep kan nå tjene penger eller skaffe seg goodwill i nettverket ved å utføre overgrep på bestilling fra internettbrukere et eller annet sted i verden. I Redd Barna har vi blitt kontaktet av mennesker som har opplevd nettopp dette, i tillegg til at vi møter de som vet de har blitt filmet og lurert på om de ligger på nettet. Skjebner som dette gjør virkelig et sterkt inntrykk.

Er det hennes tur i dag? Ofrene bak bildene

Min rolle som Redd Barna-representant er å ivareta en innfallsvinkel som ingen andre kommer til å ha, nemlig å være talsmann for barna som ikke har noen stemme. For Redd Barna blir det viktigste her i dag ikke å snakke om internett eller teknologi, men å sørge for fokus på de barna vi ser blir misbrukt på bildene.

I forlengelsen av det skal jeg gå videre til å fortelle om Redd Barnas arbeid. En viktig komponent i vårt arbeid er at vi driver tipslinje for internettbrukere som kommer over ulovlige fremstillinger av seksuelle overgrep mot barn på nettet i samarbeid med Kripos. Barnepornografi dokumenterer en kriminell handling mot et barn derfor videresendes absolutt

ALLE tips til politiet så de kan vurdere om de skal iverksette etterforskning av tipsene. I utgangspunktet anonymiseres (med mindre innsenderen spesielt ber om det) ikke tips når de oversendes til Kripos av den grunn at politiet skal kunne ta kontakt med tipseren hvis det er noe informasjon de har behov for.

På tipslinjen får vi mellom 50 og 100 tips i uken og brorparten handler om spam-mail, men vi får også tips om ubehaglige opplevelser i chatrom, utveksling av barneporno i p2p-

programmer, www-sider og en del personlige opplevelser og fortellinger om overgrep. Noen kontakter oss med spørsmålet; jeg har blitt utsatt for overgrep og vet jeg har blitt filmet. Kan du lete og se om jeg er på nettet? Dette sier vi alltid nei til, siden det kun skal være politiet som aktivt oppsøker ulovlig materiale. Imidlertid har vi god dialog med de som jobber på Kripos så vi vet at vi kan be folk om å ringe dit og vi vet at de blir skikkelig tatt i mot. Ellers er det ofte vi henviser folk videre både til advokat, til politiet eller til hjelpeapparatet ut i fra det de forteller på tipslinjen eller til oss på telefon. Målet vårt er at i løpet av de neste årene skal alle tips rapporteres direkte til politiet slik at de får så mye informasjon som mulig til å jobbe med denne type kriminalitet mot barn.

I tillegg driver Redd Barna utstrakt informasjonsvirksomhet, holdningsskapende arbeid og påvirkningsarbeid, dvs. lobbyvirksomhet. Vi bruker media aktivt for å holde temaet barnepornografi varmt og påvirke folks holdninger, særlig i retning av å forstå konsekvensene for ofrene. Vi bruker også media for å påvirke de som sitter på stortinget for å endre lover og bedre beskyttelsen for barn som utsettes for seksuelle overgrep.

I Redd Barna er vi veldig etterspurte som foredragsholdere så mye av vår tid går med til å holde innlegg og drive kompetanseheving i ulike miljøer. Vi deltar på alt fra foreldremøter i lokalmiljøet for å snakke om hvordan barn kan være trygge når de bruker Internett til globale konferanser med USAs justisminister.

Vårt mål med det holdningsskapende arbeidet er at alle skal forstå at bak ethvert barnepornografisk bilde ligger det et overgrep mot et barn og vi må rette innsatsen vår mot å redde disse barna ut av misbruket.

I tillegg har vi et omfattende arbeid for å informere om hvordan barn kan være trygge når de bruker Internett. Alt det vi gjør på dette feltet er bygget på råd fra barn og unge selv. Vi retter særlig informasjonen inn mot foreldre og lærere og hvis dere vil se nærmere på noe av informasjonsmaterialet vårt så er det lagt frem og kom gjerne og snakk med meg om dette temaet senere. Det arbeidet vi gjør for at barn og unge skal være trygge på nettet er støttet av Telenor.

Men, mange lurer kanskje på hvor mange barn det egentlig seg egentlig om? Her er det – på samme måte som når det gjelder omfanget av barnepornografi – vanskelig å anslå er tall, men jeg har noen tall som kan gi dere en forståelse av at dette er et massivt og omfattende problem som rammer svært mange barn, verden over.

- 10 millioner barn er rapportert savnet, utnyttet, utsatt for overgrep, tvunget til prostitusjon, voldtatt eller drept over hele verden
- 1 mill nye barn kommer inn i sex-industrien hvert år
- 5% av alle norske barn blir utsatt for gjentatte og grove overgrep – og stadig flere av disse blir lagt ut på nettet
- 2% av barn som chatter (nesten alle barn mellom 13 og 16 år) har opplevd overgrep etter å ha møtt en såkalt chattevenn (Kilde: SAFT/MMI)

Konsekvenser for barna

Det er få av oss som kan forestille seg hvordan det er å ha blitt utsatt for et eller flere seksuelle overgrep og så oppleve at overgrepet blir fotografert og lagt ut på nettet. Det er viktig å huske på at en slik situasjon er like ille for barn over hele verden, enten de befinner seg i Ukraina, Kambodsja eller Norge.

Når det er sagt så finnes det heller ingen hjelpetiltak for barn som har denne type erfaringer i Norge. Undersøkelser fra Sverige viser at det tar lang tid før barn forteller at de har blitt misbrukt og det de forteller aller sist er at det var et kamera med i bildet. Kameraets tilstedeværelse gjør ydmykelsen enda større og mangfoldiggjøringen av overgrepet gjør det veldig vanskelig for offeret å komme over hendelsen.

Seksuelle overgrep har mange psykiske konsekvenser for barn, i tillegg til de fysiske som er relativt åpenbare (og inkluderer blant annet kjønns sykdommer og tidlig graviditet). Noen skadevirkninger kan være:

- i. ødelagt skolegang eller dårlige prestasjoner
- ii. depresjoner og angst
- iii. selvmord
- iv. selvskading
- v. spiseproblemer
- vi. problemer med å stole på voksne

- vii. rastløshet
- viii. føler seg utrygg og ikke hjemme noen steder,
- ix. utagerende adferd som noen ganger fører til narkotikamisbruk, kriminalitet eller prostitusjon

I noen tilfeller er det også de samme barna som forblir ofre på mange områder; de blir solgt til bordeller, tvunget inn i barnesex-turisme og utnyttet i barnepornografi.

Konklusjon

Jeg vil avrunde dette innlegget ved å gå tilbake til utgangspunktet: Er Internett er skjulested for pedofile? Slik situasjonen er i dag vil jeg svare **ja** på det spørsmålet, selv om jeg neppe selv ville brukt begrepet pedofil. Kort oppsummert er min begrunnelse som følger:

- Økende tilbud og etterspørsel
 - i. Stadig flere - og nyskjerrige - Internettbrukere
 - ii. Lite kobling mellom seksuelle overgrep og barnepornografi
 - iii. Kommersielle og kriminelle interesser
- Mangelfull lovgivning og utilstrekkelige ressurser
 - i. Lave strafferammer og liten fare for å bli tatt
 - ii. Behov for bedre etterforskningskapasitet og mer etterretning
- Liten ansvarliggjøring av Internettbransjen
 - i. Liten effekt av self-regulation
 - ii. Enkelt å betale med kredittkort for barnepornografi
- Barn uten tilsyn og veiledning på nett
 - i. Foreldre med liten kunnskap og tilstedeværelse
 - ii. Chatten har blitt en lekegrind for overgripere – og de vet hvordan å utnytte de mulighetene chatten byr på

Et seminar som dette viser imidlertid at vi er på vei mot en økt forståelse for hva barnepornografi handler om i mange ulike miljøer. Det er viktig å ikke bli fylt av avmakt overfor et dystert og nedslående tema, men se på hvilke muligheter økt kunnskap og tverrfaglig samarbeid kan gi i tillegg til endrede holdninger i samfunnet. Forhåpentligvis vil denne dagen vise at det skjer fremskritt på området og gi oss en klar oppfatning av hvilke utfordringer som gjenstår.